

2013

VERSLAG 'Dialoogtafels 2013'

'Onderwijs en opvoeding'

17 oktober 2013
Stadhuis Brugge

De werkgroep 'Brugge dialoogstad',

Vzw Wieder, Ôze Plekke, Oarm in Oarme, Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen, Amnesty International, Integraal, 't Sas Brugge, CAW regio Brugge, Diocesane Dienst Diaconie, ATD Vierde Wereld, OCMW Brugge en Stad Brugge.

Voor verdere vragen of bemerkingen kan je terecht bij:

Jo Dhaenens, Sint-Maartensbilk 1 bus 2, 8000 Brugge, 050 674 234, jodhaenens@telenet.be.

Syvrine Boddin, Dienst Welzijn Stad Brugge, Hoogstraat 9, 8000 Brugge, 050 326 771,

syvrine.boddin@brugge.be.

Met dank aan:

De verschillende verenigingen en betrokkenen uit de onderwijswereld die de dialoogavond hebben voorbereid.

De personen die hun getuigenis brachten in de dialooggroepen.

De gespreksleiders en de verslaggevers.

Marc Lamoot voor de fotografie.

Jo Dhaenens en Syvrine Boddin voor de algemene leiding van 'Dialoogtafels 2013'.

Het stadsbestuur:

- voor de vergaderlokalen bij de voorbereiding van het initiatief.
- voor het ter beschikking stellen van het stadhuis en het organiseren van de receptie.
- voor de medewerking van de dienst Welzijn, de Diversiteitsdienst en de dienst Lokaal Onderwijsbeleid.

De burgemeester, schepenen, gemeenteraadsleden, alsook het OCMW-bestuur en -leden voor hun gewaardeerde aanwezigheid.

Schepen voor Welzijn en OCMW-voorzitter Dirk De fauw voor het mogelijk maken van 'Dialoogtafels 2013' en schepen van Onderwijs Frank Vandevoorde voor de afsluiting van de avond.

Inhoud

Verwelkoming: schepen van Welzijn en OCMW-voorzitter, Dirk De fauw_____2

Inleiding: voorzitter werkgroep Brugge Dialoogstad, Jo Dhaenens_____3

Verslag 'Dialoogtafels 2013'

- Dialoogtafel 'bewustmaking/beeldvorming'_____5
- Dialoogtafel 'brede school'_____14
- Dialoogtafel 'digitale kloof'_____19
- Dialoogtafel 'hoe communiceren?'_____25
- Dialoogtafel 'inspraak en participatie'_____31
- Dialoogtafel 'kosten'_____37
- Dialoogtafel 'opvoedingsondersteuning/school'_____45
- Dialoogtafel 'toegankelijke school'_____50

Plenum

- Wat hebben we geleerd?_____56
- Wat heeft ons getroffen?_____57
- Wat kunnen we eventueel doen?_____58

Afsluitend woord: schepen van Onderwijs, Frank Vandevoorde_____59

Dit verslag is een weergave van de inbreng van de deelnemers aan de 'Dialoogtafels 2013'. Later volgt een brochure met conclusies en aanbevelingen, opgesteld door de leden van de werkgroep Brugge Dialoogstad.

Verwelkoming: schepen van Welzijn en OCMW-voorzitter, Dirk De fauw

Geachte aanwezigen,

Graag heet ik jullie op deze symbolische dag, 17 oktober – werelddag van het verzet tegen armoede, van harte welkom op de Dialoogtafels 2013.

Het verloop van deze avond zal jullie zo meteen uit de doeken gedaan worden door Jo Dhaenens, voorzitter van de werkgroep Brugge Dialoogstad.

Voor we aan dat gedeelte van de avond beginnen, wil ik jullie een korte toelichting geven over het ontstaan van de werkgroep Brugge Dialoogstad en dit mooie initiatief, 'de dialoogtafels'.

Sommigen onder jullie herinneren zich zeker dat op woensdag 1 december 2010, naar aanleiding van 'het Europees jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting' de eerste armoededialoog doorging, eveneens in het stadhuis. Mensen in armoede, het maatschappelijke middenveld en het beleid gingen die avond in gesprek rond de diverse levensdomeinen waarop armoede sterk ingrijpt. Na deze succesvolle avond, waar met respect, bewondering - en soms ook met verwondering - naar elkaar geluisterd werd, groeide nog meer het besef dat er in Brugge nog heel wat noden zijn op vlak van armoedebestrijding en dat er op een structurele manier, in overleg, met elkaar moet samengewerkt worden.

Uit dat besef is zo uiteindelijk de werkgroep Brugge Dialoogstad ontstaan, een samenwerkingsverband tussen ATD Vierde Wereld, Amnesty International, Diocesane Dienst Diaconie, Integraal, Meersenhuis Onthaal, Oarm in Oarme, Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen, 't Sas Brugge, Ôze Plekke, Wieder, CAW regio Brugge, het OCMW en de stad Brugge - mijn excuses mocht ik nog organisaties over het hoofd hebben gezien. Alle leden, onder hen een groot aantal vrijwilligers, komen sinds hun eerste overleg op maandag 17 januari 2011 vrijwel maandelijks samen om rond armoedebestrijding in Brugge te werken.

Ondertussen kende de werkgroep, onder meer in functie van de huidige Dialoogtafels rond onderwijs en opvoeding, een heuse uitbreiding. Maandelijks zitten gemiddeld zo'n 30-tal enthousiaste mensen samen rond de tafel om te overleggen, soms tot in de late avond. Het overleggen met een grote groep mensen is niet altijd evident gebleken, maar Brugge Dialoogstad heeft desondanks zeker niet aan doeltreffendheid of aan dynamiek ingeboet, integendeel. Brugge Dialoogstad is een heus begrip geworden en van heinde en verre is er interesse in de werkgroep en in de Brugse dialoogmethode.

Vanuit Brugge Dialoogstad zijn reeds verschillende initiatieven gegroeid. Op deze symbolische dag wil ik dan ook graag met 1 initiatief specifiek naar buiten treden. Brugge is bezig met het ontwikkelen van een armoedetoets. Met deze armoedetoets willen beide lokale besturen – stad en OCMW – hun beleidsbeslissingen in de maak controleren op hun mogelijke gevolgen op mensen in armoede om zo het creëren van maatregelen, die leiden tot nog meer achterstelling en ongelijkheid, zoveel mogelijk te verhinderen.

Bedankt voor jullie aandacht.

Inleiding: voorzitter werkgroep Brugge Dialoogstad, Jo Dhaenens

Goedenavond iedereen,

Ik wil jullie namens de werkgroep Brugge dialoogstad van harte welkom heten op onze tweede dialoogtafels.

Op de eerste plaats wil ik de mensen uit de verschillende verenigingen die werken rond armoede verwelkomen. Ik wil hen danken voor de vele uren die ze besteed hebben om over de verschillende thema's na te denken en onder woorden te brengen wat vaak hun problemen en drempels zijn om op een volwaardige manier te kunnen deelnemen aan het schoolgebeuren. Ik wil hierbij vooral ook de mensen danken die aan de dialoogtafels de moed hebben gevonden om een getuigenis te geven over gebeurtenissen en feiten in hun leven die soms heel moeilijk en emotioneel liggen. Het is maar door deze moedige woorden dat we de kennis krijgen om vooruit te komen.

Ook aan de vele mensen uit het onderwijs een heel groot welkom. Ook zij hebben aan deze dialoogtafels veel tijd besteed en proberen te verwoorden hoe ook zij vaak, ondanks vele goede wil, problemen ondervinden om mensen die het moeilijk hebben voldoende te ondersteunen. Hun komst drukt een grote bereidheid uit om echt te luisteren naar concrete vragen en samen te helpen zoeken naar oplossingen... die waarschijnlijk niet allemaal vanavond zullen gevonden worden, maar een werk zijn van lange adem.

Ten slotte wil ik natuurlijk ook nog de schepenen, de gemeenteraadsleden en alle mensen uit de politieke en sociale wereld verwelkomen.

Velen onder u maakten de eerste dialoogtafels in 2010 mee rond sleutelthema's als werk, wonen, gezondheid, opvoeding... Het doet bijzonder veel deugd om drie jaar later te kunnen vaststellen dat in de gesprekken en in de beleidsnota's (wat niet zo onbelangrijk is) en in een aantal concrete realisaties, zoals de armoedetoets, het aanwerven van ervaringsdeskundige Lieve, het denken aan een stadsgezondheidscentrum.. het thema armoede sterk aanwezig is gebleven. En dat ondanks het feit dat Brugge Dialoogstad de politici voortdurend is blijven lastigvallen, dat jullie toch nog met veel blijven komen en bereid blijven om te luisteren naar wat mensen in armoede echt bezig houdt.

Dit alles is niet zo evident want in onze maatschappij merken we meer en meer een eigenaardige tegenstelling. Enerzijds is het thema armoede wellicht nog nooit zoveel in de media geweest... anderzijds leeft bij vele mensen die zich bekommeren om armoede het gevoel dat het bestrijden van deze armoede als een fundamenteel onrecht steeds meer teruggedrongen wordt in nieuwe vormen van liefdadigheid en oprukkende voedselbedelingen. Vaak met veel goede bedoelingen en een heel groot hart, maar als we een vernederende afhankelijkheid als een normaal gegeven gaan beschouwen in onze samenleving, dan dreigt het gevaar dat het opkomen voor fundamentele rechten en waardigheid in de marge geraakt.

Daarom blijven we dialoogtafels belangrijk vinden, als een plaats waar men in een sfeer van warme ontmoeting naar elkaar kan luisteren en met respect kan praten in een heel menselijke gelijkwaardigheid.

Vooraleer ik nog wat praktische uitleg geef, wil ik er toch nog even nadrukkelijk op wijzen dat we hier niet toevallig zitten op donderdag 17 oktober. Donderdag is wel een toeval, 17 oktober niet... want reeds in 1992 werd 17 oktober uitgeroepen tot werelddag van verzet tegen extreme armoede. Vijf jaar vroeger, op 17 oktober 1987, sprak père Joseph Wresinski, de stichter van ATD Vierde Wereldbeweging, op het plein van de mensenrechten, Trocadero in Parijs, de volgende woorden uit :

***" Waar mensen gedoemd zijn in armoede te leven,
worden de rechten van de mens geschonden.
Het is een heilige plicht ons te verenigen
om die rechten te doen eerbiedigen."***

Op 17 oktober 2013, 26 jaar later, zijn deze woorden actueler dan ooit. In deze gedachte willen we dan ook vanavond aan de tafel plaatsnemen.

Verslag 'Dialogotafels 2013'

Dialogotafel 'bewustmaking/beeldvorming'

Gespreksleider: Pascale Cockhuyt

Verslaggever: Theo Vandeplass

"Ja, maar ...je krijgt dikwijls een bepaalde stempel en dat doet verdraaid zeer!

(...) en die mensen kijken ook niet NAAR je, maar ze kijken NEER op je...,

(...) ze kijken als het ware DOOR je, in plaats van NAAR je"

Inleiding

Ieder van ons heeft een bepaald beeld van wat armoede is of zou kunnen zijn. Wanneer we 's avonds door de straten lopen, een pintje gaan drinken of zelfs gewoon de televisie aanzetten worden we voortdurend geconfronteerd met mensen en situaties die we als 'armoedig' aanvoelen en bestempelen.

Mensen hebben met andere woorden een bepaald beeld van wat armoede is, maar dit wil niet zeggen dat dit beeld voor iedereen gelijk is.

De één kan bijvoorbeeld een situatie van armoede namelijk eerder zien als een gebrek aan wilskracht. Terwijl de ander vooral structurele factoren als de oorzaak van een leven in armoede kan zien.

De persoonlijke invulling van armoede, gebaseerd op onze eigen ervaringen en overtuigingen, kan onder andere verklaard worden door het feit dat armoede geen realiteit is die zichtbaar is en duidelijk afgelijnd kan worden (Levecque, 2003, blz. 7). Dit heeft echter als belangrijk gevolg dat het idee dat we over armoede hebben, zeer sterk bepalend is voor wat we al dan niet zullen zien (Geldof, 1994, blz. 1).

De omschrijving van armoede is dus een zeer belangrijke, maar risicovolle opdracht. De introductie en het gebruik van een bepaalde invulling van het armoedeconcept kan namelijk heel wat gevolgen met zich meebrengen.

Niet alleen is bijvoorbeeld het aantal mensen dat als 'arm' wordt aanzien afhankelijk van de gebruikte definitie, maar het gebruik van een welbepaalde armoedeomschrijving zal ook zijn implicaties hebben op het gevoerde (armoede)beleid (Townsend, 1979, blz. 31).

Mensen die betrokken zijn bij het uittekenen van een bepaald beleid doen immers vaak een beroep op de kennis en de concepten van sociale wetenschappers.

De decennialange zoektocht naar een passende invulling van het armoedebegrip is ook tot op vandaag zeker en vast nog niet voltooid. Nog steeds proberen wetenschappers eerder gepubliceerde definities te herwerken en te verbeteren.

Methodiek uitwisselingstafel

Samen met verschillende vertegenwoordigers (armoedeactor, beleidshoek, middenveld en onderwijsveld) focusten we ons doorheen de dialoogtafel op de oorzaken en gevolgen van vooroordelen. Om de dialoogtafel de nodige 'fond' te geven werd er gewerkt aan de hand van de methodiek world café (= een methode om op een duurzame wijze dialoog te voeren). Na de inleiding en beide getuigenissen werden de deelnemers uitgedaagd om mee het gesprek/dialoog aan te gaan over de thematiek.

Hiervoor werd er gebruikt gemaakt van:

- Korte reflectieronde
- Stellingen
- Associatie oefening (deelnemers noteerden kernwoorden op flappen doorheen de dialoog)

Bijkomend bekeken we ook de mogelijke aanbevelingen voor de toekomst. De bedoeling van deze stellingen was enerzijds om samen met elkaar tot een visie te komen, en anderzijds om aanbevelingen te kunnen formuleren voor verschillende actoren (onderwijs, beleid) m.b.t. het thema 'beeldvorming'.

*** Getuigenis armoedeactor**

Ik ben D., altijd heb ik het gevoel gehad dat ik een NIEMAND was en dit al voor zover ik me kan herinneren.

Als klein meisje had ik weinig of geen vriendjes in de klas (of in de school algemeen). Het was net alsof ik onzichtbaar was. Ik hoorde wel dat de kinderen en leerkrachten van alles over me te vertellen hadden, maar niemand deed de moeite om mij te leren kennen.

Al snel kroop ik dan ook in mijn eigen vertrouwde cocon of zette ik maskers op om er toch bij te horen. Door mij anders voor te doen dan ik was, werd ik opeens toch zichtbaar. Mensen durfden niet anders om mij te vriend te houden, omdat ze bang waren van mij. Al die verschillende maskers zorgden ervoor dat ik soms zelf niet meer wist wie ik echt was, en of 'de echte ik' wel de moeite waard was.

Toen ik de schoolbanken verliet (veel te vroeg wel), had ik het geloof verloren in leerkrachten en anderen. Ik had het gevoel dat ik niets betekende voor hen, en alleen maar een last voor hen was.

Af en toe heb ik wel lichtpuntjes gekend door een meester of een juf die wel de moeite deed. Zij keken naar de echte D., voorbij al mijn façades ...

Maar jammer genoeg werden die lichtpuntjes teniet gedaan door al die keren dat ik het deksel op de neus kreeg door anderen. Soms moesten ze het zelfs niet uitspreken, hun blikken zeiden genoeg ...

Mensen kijken al altijd niet naar me, maar neer op mij... Hoe ik dat weet? Soms spreken ze het uit, roepen ze me na of ik voel hun blikken prikken in mijn rug! Het schelden valt op zich mee, ik kan me wel verweren, maar de blikken en het negeren dat is het ergste van al. Het gevoel hebben dat mensen jou niet moeten hebben, omdat je misschien anders bent doet heel veel pijn. Ook kan je het niet plaatsen, want op zich heb je de man of de vrouw in de straat, of de leerkracht niets verkeerd gedaan. Ze gaan gewoon uit van wat ze denken dat ze weten over mij, of welk etiket ze op mij kunnen plaatsen, ook al klopt dit niet ...

Voor mij persoonlijk heeft dit gevoel heel veel ellende veroorzaakt, ik was het geloof in de mensen en in mezelf kwijt.

Ik liet me hangen en durfde gewoon niet meer te investeren. Een netwerk van vrienden durfde ik niet op te bouwen, want zelf was ik er zo van overtuigd dat niemand me moest hebben. Want ik was te lelijk, te dik, had geen mooie kleren, geen werk ... kortom ik was een Niemand.

Jaren heb ik erover gedaan om van een NIEMAND een IEMAND te worden. Het heeft heel veel tijd gekost en vooral ook veel geld. En dat allemaal omdat ik het moeilijk had met hoe anderen naar mij keken.... Achteraf gezien en nu ik weet (door al de therapie, opnames en mensen die wel in me geloven) dat ik wel de moeite waard ben, is het bijna te zot om los te lopen dat andere mensen je zo kunnen kwetsen, en zo iemand anders de grond kunnen inboren. Toch is het niet allemaal de schuld van de andere, ik had ook meer moeten geloven in mezelf! Want wie beter dan ik, kent mezelf! Maar door het feit dat ik van ukkie al hoorde dat ik een NIEMAND was, dat ik nooit iets zou kunnen, dat ik altijd ezelsoren nodig zou hebben ... begon ik het gewoon te geloven.

Af en toe bekruipt mij nog het gevoel, net die ene blik kan ervoor zorgen dat ik dagen me slecht voel of dat ik dreig agressief te reageren. Gelukkig heb ik een aantal trucjes geleerd, maar toch blijft het moeilijk.

Zelf had ik me voorgenomen als ik ooit kinderen zou hebben dat het anders zou zijn. Niemand zou mijn kinderen ooit NIEMANDS noemen. Ze zijn uniek, beeldig, soms wel vervelend maar ze zijn van mij en een echte IEMAND op wie ik trots ben, en die me onvoorwaardelijk aanvaardt.

Toch is de theorie niet zo. In de praktijk moeten mijn kinderen net als ik heel veel vechten tegen de vooroordelen over mensen in armoede. Ook al zie je het niet aan hen. Ze hebben de juiste kleren, zijn mee met de laatste snufjes, ... maar toch is het net alsof anderen het ruiken dat ze anders zijn.

In het begin dat de kinderen naar de lagere school gingen had ik heel veel het gevoel dat ik als mama niet welkom was, ondanks het feit dat ze op een katholieke school zaten (net van hen zou je nu toch wel verwachten dat ze open staan voor iedereen). De leerkrachten liepen als het ware van me weg, zodat ze zeker niet gezien zouden worden met mij, want stel je voor, staan praten met een marginaal dat hoort toch niet ...

Gefrustreerd en kwaad werd ik hiervan. Soms had ik zin om eens goed mijn gedacht te zeggen, maar ik kende me zelf, ik wist dat dit waarschijnlijk nog voor meer ellende zou zorgen. Dus ik bleef weg, en zo werd ik de onbereikbare arme...

Na heel veel gedoe zijn de kinderen veranderd van school. Het was een wereld van verschil. Leerkrachten en directie keken verder dan wat ze zagen. Opeens was ik D., de mama van ... En niet de arme die in de hulpverlening zat en moeite had met schoolrekeningen...

Het gevoel dat ik iemand was zorgde ervoor dat ik me IEMAND voelde, en dat ik meer betrokken was op het schoolleven van mijn kinderen. En dat gevoel kan je met geen geld ter wereld kopen. Iedere dag opnieuw moet ik mezelf nog overtuigen dat ik een IEMAND ben. Het is een letter van verschil, maar het betekent zoveel meer...

De blikken, het negeren, en al de rest vreet aan mensen in armoede. Toch hebben wij ook hier een aandeel in. We moeten durven geloven dat we wel IEMAND zijn, en dat mensen ons met evenveel respect moeten behandelen als anderen. Ook moeten wij leren uit onze schelp komen, en de moeite doen om ook de andere mensen te leren kennen. Want ook wij hebben vooroordelen bv. vroeger dacht ik dat hulpverleners of onderwijzers alleen maar goede dagen hadden, en dat bij hen alles rozengeur en maneschijn is ... En in de praktijk is dit zo, we hebben allemaal onze rugzak, de

één is misschien meer gevuld dan de andere, ... Maar net dat maakt ons wie we zijn. Niet meer of minder, gewoon anders....

*** Getuigenis onderwijsactor**

Voorstelling H. en L.:

H. is leerkracht godsdienst in het secundair onderwijs. L. werkt in het Centrum voor Leerlingenbegeleiding voor het Vrij Onderwijs. Zij maken beiden deel uit van het Gelijke Onderwijskansenteam (GOK).

We weten dat leerkrachten niet altijd een juist beeld hebben van wat armoede is. Ze hebben soms vooroordelen. Ze zijn er zich vaak niet van bewust welke invloed 'opgroeien in armoede' op de jongere heeft. Als we willen dat alle jongeren gelijke kansen krijgen, moeten we werken aan die beeldvorming ('verder kijken dan wat we zien'). Daarnaast moeten we de jongeren het gevoel geven dat ze 'welkom' zijn op school.

Hoe proberen we dit nu in onze school te doen (H.):

Al een aantal jaar proberen we bewust te werken aan het welbevinden van de leerlingen; zorgen dat elke leerling zich goed voelt op school. Onderscheid of het gaat over lager dan wel secundair, onderscheid ook of het gaat over technisch dan wel beroepsonderwijs met daarin dan nog telkenmale aandacht voor specificiteit: allochtone jongeren, jongeren met een leerachterstand en/-moeilijkheden en een (kans)arme context.

Hoe?

- Onthaaldag, laagdrempelig contact (400 mensen!).
- Werken met coaches in plaats van klastitularis (= 8 leerlingen per coach in plaats van een klas).
- Klasuur in de 1ste graad (kleine klassen) waardoor nauw contact met de coach.
- Peter-/meterproject voor de 1ste jaars wordt nu uitgebouwd naar een soort 'buddysysteem' (laatste jaars helpen eerste jaars met aandacht voor hoe studeren, problemen bij bepaalde vakken ...).
- 5 leerlingenbegeleiders waardoor er steeds iemand bereikbaar is voor ouders en leerlingen (permanentiesysteem).
- Aanwezigheid van een zorgcoördinator.
- Meldingsfiche leerlingenbegeleiding waarop ouders problemen kunnen melden en een gesprek aanvragen.
- Extra ondersteuning voor anderstalige leerlingen (individuele hulp 1 u/per week).
- Studiebegeleiding in kleine groepjes (1 u/ week gedurende 1 trimester).
- Aandacht voor kostprijs extra activiteiten.

Financiële ondersteuning gebeurt soms (gratis eetkaart, schoolmateriaal, tweedehands turnpak enz. ...). Is anoniem waardoor de privacy gewaarborgd wordt (is positief), maar waardoor wellicht ook voor een stuk het toeval bepaalt of iemand hulp krijgt of niet (eerder negatief).

Het bewustzijn groeide in het GOK-team: kunnen we een stapje verder gaan? Daarom een pedagogische studiedag om iedereen te sensibiliseren: referentiekader, stellingen en getuigenissen door mensen in armoede (mia's).

Wat viel op:

- Weinig negatieve opmerkingen.
- Veel verhalen van leerkrachten over hoe hun studietijd ook niet altijd financieel evident was (zonder echte armoede toch een zekere feeling met die ervaring, een openheid).
- Het besef dat we niet altijd weten:
 - wie die mensen zijn.
 - wat 'anders' moet/zou kunnen op school (weinig bewust van wat elke leerkracht apart vraagt bv. inzake tekenmateriaal, rekenmachine).

Aanpak van het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (L.):

- Preventief: sensibiliseren van de scholen, ondersteunen van de scholen, betrekken bij het GOK-beleid op school, helpen meedenken.
- Begeleiding van jongeren en ouders: zo laagdrempelig mogelijk, aanklappend, de brug vormen naar de leerkrachten, begrip vragen, een objectief beeld geven aan de leerkracht. Respect hebben en tonen, veiligheid creëren (vertrouwensrelatie), luisteren, geloof in de leerling hebben.
- Samenwerking met netwerkorganisaties: 't Scharnier, Welzijnsschakels Integraal, Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) regio Brugge, Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg, de sector Bijzondere Jeugdzorg en het OCMW. Zo gingen 14 onderwijzers met het CAW middenkust + Wieders exploreren hoe het nog beter kan.

Eerste indrukken op de dubbele insteek (getuigenis armoedeactor en onderwijsactor)

Na de getuigenissen van de armoedeactor en de onderwijsactor werd gevraagd wat de eerste indrukken waren hieromtrent.

Volgende punten werden aangehaald:

- Herkenbaarheid: de getuigenis van D. (armoedeactor) was voor heel veel deelnemers herkenbaar (getuigenis is overdraagbaar op 10 andere situaties).
- Belang van dialoog: we leren alleen maar als we samen met elkaar het gesprek aangaan bv. organisatie sportactiviteiten samenwerking tussen Stad Brugge en vzw Wieders.
 - Ondanks het belang rijzen er toch heel wat vragen hieromtrent. Want hoe ga je net die dialoog aan?
- Kennis is het begin van alle wijsheid: de participanten gaven duidelijk aan dat we in eerste instantie kennis moeten vergaren. Hiervoor is het raadzaam om samen met mensen in armoede aan de slag te gaan.
- Spanningsveld tussen beiden (armoede en onderwijs): ik was de onbereikbare ouder & hoe komt het dat die ouder niet langskomt?. Beide partijen hebben elk hun beeld over elkaar bv. mensen in armoede maken met school vaak volgende associaties: droomfabriek of boeman. Omgekeerd maken leerkrachten ook direct bepaalde associaties met mensen in armoede. Vaak kloppen de associaties die gemaakt worden niet met de realiteit.
- Kom uit je comfortzone: durf een andere stap te zetten bv. van klastitularis naar coach.
- Armoede heeft geen gezicht.
- Goed contact: belangrijk is dat er een goed contact is tussen leerkracht en leerling.
- Belang van het milieu waarin je opgroeit 'nurture' (nurture: alle eigenschappen van het individu zijn bepaald door opvoeding, met name door de leefomgeving.)

- Externe factoren hebben een effect op onze beeldvorming tov mensen in armoede (media, beleid, ...).
- Hokjesdenken/categoriseren: de maatschappij heeft de neiging om mensen in hokjes te plaatsen.

Stellingen

Beide uitwisselingstafels werkten rond dezelfde stelling nl.

‘Hoe we kijken naar armoede wordt meegegeven met de paplepel, dit beeld kunnen we niet veranderen.’

Op basis van de stelling kunnen we op het einde van de rit concluderen dat niemand van de deelnemers de volledige stelling onderschrijft. Uiteraard is het zo dat ons referentiekader en de bijhorende beeldvorming gevormd wordt door onze opvoeding en leefomgeving (nurture). Deze beeldvorming is echter niet onomkeerbaar. Op basis van hoe we zelf later in het leven staan, onze context, kan deze wijzigen.

We kunnen dus met andere woorden het beeld veranderen. Echter zal die verandering niet zomaar gebeuren, maar afhankelijk zijn van tal van externe factoren (leefomgeving, leeftijd, context, beïnvloeding, ervaringen, ...).

Hoe groot de verschillen ook waren tussen de deelnemers, allemaal kwamen we tot de gemeenschappelijke stelling dat ‘vooroordelen’ vaak onze beslissingen en/of onze kijk beïnvloeden. Oorzaak en gevolg gaan als het ware hand in hand bij deze thematiek.

Net door deze conclusie zijn we ervan overtuigd dat een kritische blik enerzijds en een bewustzijn van onze vooroordelen anderzijds noodzakelijk is.

Vanuit de werkgroep hebben we dan ook doorheen de dialoogtafel gezocht naar een aantal mogelijke oplossingen/prioriteiten om mee aan de slag te gaan in de toekomst.

Als grondgedachte hanteerden we hiervoor bij beide uitwisselingstafels de volgende stelling:

‘Wat goed is voor mensen in armoede, is goed voor iedereen.’

- Erkenning

Het lijkt ons opportuun/essentieel dat we (maatschappij/sociale landschap) rekening houden met het feit dat veel vooroordelen groeien vanuit ‘onbekend onbemind’. Het is dan ook noodzakelijk dat er tijd, ruimte en middelen vrijgemaakt worden om een mentaliteitswijziging te bekomen.

- Mensen in armoede centraal

In heel de discussie is het noodzakelijk om de mens centraal te stellen. Want wie beter dan hen, weet wat het is om dagdagelijks te leven en te overleven met vooroordelen.

Samen met hen, en niet over hen moeten we proberen om de onevenwichten inzake beeldvorming te herstellen. Dit is een proces van lange adem dat doorspekt moet worden van een participatieve presente basishouding¹ van de werker/vrijwilliger/pedagogisch personeel. Essentieel hierbij is dat we als werker/vrijwilliger/pedagogisch personeel terug leren luisteren naar de echte noden van hen, en zoveel mogelijk op maat leren werken.

- Kennis/inzicht

Vanuit de werkgroep werd de grote nood ontdekt aan het gebrek aan inzicht over de relatie tussen armoede en beeldvorming. Cruciaal is dan ook om niet als een olifant in een porseleinenwinkel aan

¹ Zie presentietheorie Baert Andries: **Theorie van de presentie** | A. Baart, 2004 + participatie basishouding CAW Middenkust Oostende, België

de slag te gaan als we het probleem willen aanpakken en te opteren voor een integrale en gedifferentieerde aanpak om zo tot een mentaliteitswijziging te komen.

- De gevaren van de hokjes/categoriseren

Een handige eigenschap van onze hersens is dat we dingen kunnen categoriseren. Als men iets met twee poten en vleugels ziet, dan weet men dat het een vogel is. Men hoeft zo niet elke vogel (mus, kraai, arend) apart te beoordelen, maar ze kunnen in de groep 'vogels' worden geplaatst. Zo kan het ook met mensen. Deze eigenschap, het generaliserend vermogen, is één van de meest waardevolle eigenschappen van onze hersenen. Het is nodig om de complexe informatie die iemand binnenkrijgt te versimpelen.

Zonder deze eigenschap zou men waarschijnlijk niet goed kunnen functioneren. Vaak doet men dit onbewust. Als iemand bijvoorbeeld in de supermarkt is en iets niet kan vinden, zal diegene zich waarschijnlijk wenden tot iemand in bedrijfskleding. Die persoon wordt zo in het hokje supermarktpersoneel geplaatst.

De informatie over een persoon wordt gebaseerd op diens uiterlijk, geslacht en lichaamsbouw. Natuurlijk kijkt men ook naar dingen die veranderen, zoals gezichtsuitdrukkingen. Op deze manier kan men een instant oordeel over iemand vormen, een ogenblikkelijke, onbewuste en automatische waardering. En stopt men zo een persoon in een hokje. Men heeft nu bepaalde verwachtingen. Belangrijk is dat we kritisch durven kijken naar onze hokjes en onze verwachtingen hierbij. Essentieel hierbij is dat we de sprong moeten durven wagen om elkaar te leren kennen.

- EHBO – eerste hulp bij onthaal op school

Vanzelfsprekend moet de school een veilige, warme plek zijn voor iedereen. Mensen moeten zich NIEMAND voelen, i.p.v. NIEMAND. Deze grondhouding moet in de praktijk meer realiteit worden dan op papier. Belangrijk hiervoor is dat medewerkers geschoold worden in een participatieve, presente basishouding.

- Back to reality: wake- up call

Armoede moet een vast lesonderdeel worden en dit zowel voor de leerlingen (inleefweken, vrijwilligerswerk, ...) als docenten (vormingen, armoedetrajecten, ...) om zo tot een mentaliteitswijziging te komen.

- Niet meer of minder maar gelijk/evenwaardig

Mensen in armoede bevinden zich in een andere positie (gevoelsniveau). Het is dan ook cruciaal dat onderwijzend personeel vanuit een evenwaardige houding aan de slag gaat met hen.

- Communicatie

We kunnen maar tot verandering komen als we de dialoog aangaan met elkaar. Bijkomend zal de manier waarop we de dialoog aangaan even bepalend zijn (evenwaardige houding). We moeten kritisch durven kijken naar onze communicatiemanieren (schriftelijk, face-to-face) en deze durven aftoetsen bij ervaringsdeskundigen.

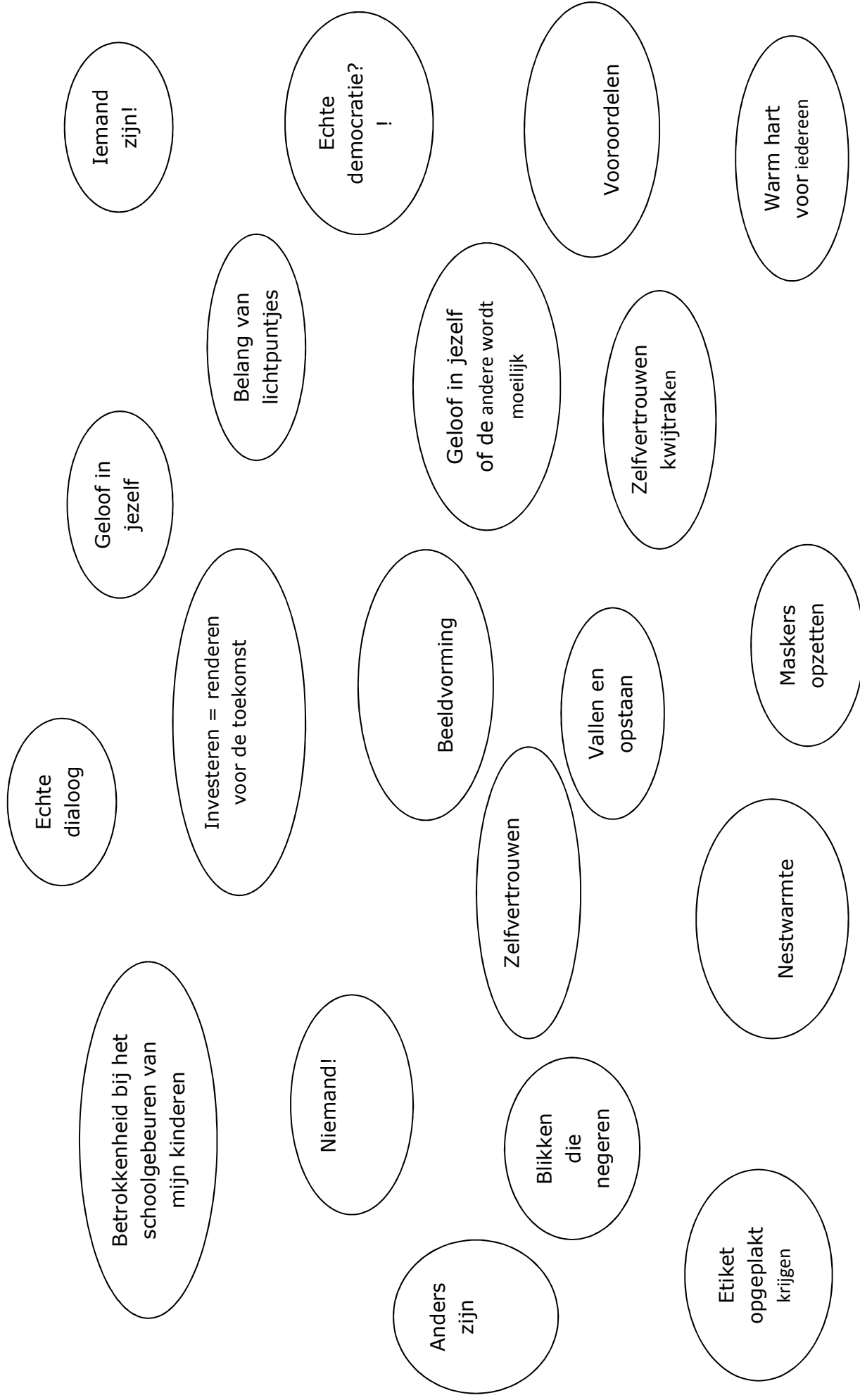
De bovenstaande top 8 van de werkgroep kan hoogstwaarschijnlijk nog verder aangevuld worden met prioriteiten en mogelijke oplossingen. Maar op het einde van de rit onthouden we vooral dat er nog heel wat werk aan de winkel is, en dat het cruciaal is om samen en naast elkaar op weg te gaan. Samenwerking, reflectie en open discussies bieden hierin een mogelijke oplossing. Door middel van deze elementen kan een mens net wat meer capaciteit uit het menselijk brein halen.

Het zoeken naar mogelijke antwoorden/prioriteiten/aanbevelingen was geen evidente/alledaagse opdracht, maar opvallend was dat we net door onze verschillen in aanpak/methodiek ook veel gemeenschappelijk hadden.

En net dat gemeenschappelijke, namelijk 'de zorg en het belang dat onze mensen gehoord worden', zorgde voor een dynamische en zeer verrijkende dialoogtafel.

Bijlage associatieoefening

Dialogotafel 'brede school'

Gespreksleider: Rita Sanders

Verslaggever: Annelies Vandenberghe

*** Getuigenis armoedeactor**

Ik ben J.. Ik heb vorig jaar deelgenomen aan de looptraining voor 'Dwars door Brugge'. Ik deed vooral mee voor het plezier, maar ook voor mijn fysiek en omdat het gratis was. Ik zou zeker nog een tweede keer deelnemen, als dit past binnen mijn werkuren. Ik vind zeker dat er meer zo'n activiteiten zouden moeten zijn. Het is leuk om te doen met vrienden.

Het was tof samenwerken met de begeleiders. Ze waren er ook altijd bij en stonden klaar voor een babbel. Voor herhaling vatbaar. De kledij en schoenen werden voorzien door de Rotary Club. Zij steunden onze looptraining.

Ik zou ook deelnemen moest dit (vroeger) door de school georganiseerd worden. Ik heb zo'n dingen vroeger gemist op school. Tijdens sport op school was er vaak discussie, het presteren stond voorop.

*** Getuigenis onderwijsactor**

Jong Male is een voetbalvereniging gelegen aan de rand van Brugge. Met bescheiden middelen (" Van survival naar revival " is één van mijn beroemde uitspraken) proberen we echt aandacht te besteden aan de sportieve ontwikkelingskansen van de JEUGD van Male en ommeland.

Jong Male telt momenteel 235 leden en beschikt over 15 ploegen. Een hele onderneming ... met helaas te weinig degelijke infrastructuur maar met vele vrijwilligers en sponsors die ons ondersteunen!

Maar vooral: Jong Male staat open voor IEDEREEN ... niet in het minst voor 'kansarmen'!

Als ere-directeur van school X (waar de brede schoolgedachte geen holle slogan is) werd ik gevraagd om, als vrijwilliger, te fungeren als 'jeugdcoördinator' van en voor Jong Male. Ik ga d'r 100% voor!

Eveneens functioneer ik als lid van de beheerraad van een andere school. Ook daar is mijn topprioriteit de brede schoolgedachte.

Daarnaast ben ik al meer dan 30 jaar voorzitter van de plaatselijke buurtvereniging 'Male Waar Wij Wonen'. Uiteraard een groep vrijwilligers die zich inzetten voor diverse activiteiten voor de buurt en ...

Gespreksronde 1

Vraag 1:

J., hoe werd jij op de hoogte gebracht van de looptrainingen voor 'Dwars door Brugge' + het feit dat jij daaraan kon deelnemen?

➤ Antwoord:

Via de jongerenwerking van 't Salon, daar hing een blad met informatie. Ook via de voetbaltrainer. Daarnaast heel sterk mond-aan-mondreclame bij jongeren onderling (ook via internet).

Er was dus een goede informatiedoorstroming/communicatie.

Vraag 2:

Is er nog meer nood aan dergelijke initiatieven?

➤ Antwoord:

Ja, bv.: voetbalwedstrijden (bv. ploeg Club Brugge waarbij J. speelt tegen Jong Male)
Belangrijk: op die manier leer je meer mensen kennen.
Of, omgekeerd, bv. jongeren uit 't Salon zouden ook naar scholen kunnen komen (bv. training geven e.d.).
J. geeft aan dergelijke initiatieven te veel gemist te hebben op school ("altijd dezelfde + beperkt aantal leerlingen die bv. mee mochten/mochten deelnemen aan...").

Maar: om zo'n dingen te realiseren/organiseren is er nood aan een regie: kan dit vanuit het beleid? Vraag en aanbod moeten op elkaar worden afgestemd.

Brede school-initiatieven kunnen getrokken worden door een school, maar evengoed door andere partners.

Leerkracht/school heeft al heel veel taken ⇒ steun van buitenaf is belangrijk.

Hoeft niet enkel financieel, kan ook logistiek (bv. school stelt z'n grasplein ter beschikking en groendienst stad staat in voor onderhoud).

Vraag 3:

Hoe kan onze aandacht voor armoede permanent aanwezig zijn (bv. op school)?

➤ Antwoord:

J. benadrukt (meermaals) het belang van gelijke kansen krijgen (is voor hem hét belangrijkste).
In zijn voetbalploeg krijgt iedereen gelijke kansen (iedereen is 'gelijk voor de wet', 'geld speelt geen rol').
Als je respect krijgt, dan geef je ook respect terug aan anderen en bouw je vertrouwen op.

Vraag 4:

Kregen jullie enkel materiële zaken (kledij, schoenen, ...) van de betrokken serviceclub of waren er ook andere dingen?

➤ Antwoord:

Ze moedigden ons ook aan e.d. en dat voelde echt goed. Daardoor wil je dan echt niet opgeven, zet je door.

Vraag 5:

Ben je hierdoor veranderd?

➤ Antwoord:

Ja, veel zelfverzekerder geworden + geloof in mezelf ('nooit gedacht dat ik dit zou kunnen').

Het gesprek komt terug op de vraag/vaststelling dat de stad de stuwende kracht moet zijn, moet sturen, de regierol op zich moet nemen bij brede school. Indien niet, zal alles fragmentarisch blijven. Brede school staat in het beleidsprogramma van de stad en er worden middelen voorzien voor de komende jaren.

Opmerkingen uit de groep:

- De brede school-gedachte is vermoedelijk makkelijker te realiseren in het basisonderwijs dan in het secundair onderwijs?
- Enorm veel potentieel in de buurt van een school, maar iemand moet helpen dit te coördineren/trekken.
- Er zijn wel al evoluties, vroeger waren veel scholen letterlijk 'dicht', nu worden veel scholen al meer opengesteld.
- Andere voorbeelden (naast 'sport')?
 - Cultuur:
 - festival samen met de oudervereniging: een echt feest in de buurt.
 - Muziekschool, academie, ...: veel kinderen krijgen nooit de kans, want veel te duur. Oplossing kan zijn: meer kansen bieden in de school.
 - Generatiekloof overbruggen:
Bv. samenwerking school – woonzorgcentra (senioren genieten van de aanwezigheid van kinderen rondom hen).
 - Teen Machine: Doelgroep was vroeger 10 – 14- jarigen. Een leerkracht geeft aan dat dit een fantastisch initiatief was, maar nu blijkbaar niet meer bestaat voor deze doelgroep, wat erg jammer is.² Doelgroep zou nu 6-12- jarigen zijn? Men had beter dingen ondernomen om de oorspronkelijke doelgroep opnieuw toe te leiden dan de doelgroep te wijzigen.
 - Samenwerking tussen verschillende scholen:
Leerlingen Tordale komen groen onderhouden in andere scholen.
 - Male:
Ooit materiaal aan de stad gevraagd om daar zelf speelruimte mee te maken. Aan de slag gegaan met de kinderen zelf. Gevolg: veel meer respect voor het materiaal.
- Veel scholen staan lange periodes leeg.

Gespreksronde 2

Vraag 1:

J., waarom kreeg je nooit die kans (looptraining + talent daarin ontplooiën) op school?

➤ Antwoord:

Ik was fysiek wel heel goed, maar het waren altijd diezelfde die mee mochten (zie ook antwoord gespreksronde 1).

Vraag 2:

Had je tijdens de looptraining ook contact met andere jongeren?

➤ Antwoord:

Eerst kenden we elkaar niet echt, maar er was veel mond-aan-mondreclame, het werd goed bekendgemaakt en we leerden steeds meer mensen kennen (zie ook ronde 1). Het was voor iedereen een heel positieve ervaring, we kregen ook meer zelfvertrouwen.

Opmerkingen uit de groep:

- Mensen uit de onderwijswereld geven aan dat ze overbevraagd worden bv. hoeveelheid aan flyers voor allerlei activiteiten, bijna onbegonnen werk om daarin te gaan 'selecteren' (bv. activiteiten waarvoor (veel) betaald moet worden tegenover andere initiatieven, bv. Jong Male).
- Brede School moet niet noodzakelijk buurtgebonden zijn.
- Belang van initiatieven/organisaties die openstaan voor kinderen met minder talent en die die visie ook echt uitdragen (iedereen welkom + iedereen gelijk) - keerzijde van de medaille: de weinige organisaties die dit op heden doen, geraken zo bekend, trekken daardoor ook meer kinderen aan, ... ⇒ zullen zij de vraag nog kunnen blijven volgen?
- Belang van respect, iedereen het gevoel geven dat hij/zij welkom is, wordt ook in deze ronde meermaals herhaald + mensen uit de onderwijswereld beklemtonen dat dit een maatschappelijk verplichting is van elke school (want die werken met middelen van de belastingbetaler). Dit is niet altijd even makkelijk, iedereen kijkt immers door z'n eigen bril bv. ouders associëren school vaak met hun eigen negatieve schoolervaringen uit het verleden.
- Ook in deze ronde wordt gezegd dat er evolutie is, dat er al meer scholen zijn die zich open stellen
 - bv. organisaties e.d. mogen schoolruimtes gebruiken.
 - Ook hier wordt het 'win-win'-voorbeeld genoemd van de groendienst (als die bv. mee helpen in onderhoud, zullen scholen misschien meer bereid zijn tot...).
 - Vakantiewerking Kwibus (wil laagdrempelig zijn): is op zoek naar scholen die hun ruimtes ter beschikking willen stellen, maar blijkbaar zouden sommige scholen hoge bedragen vragen daarvoor, dus: het moet 'van 2 kanten komen' ('geven en nemen').
 - School waar over de middag dans is of leerlingen op de pc kunnen (enkel voor leerlingen van de eigen school).

- AXI-bonnen (jeugd en sport):
 - Iemand geeft aan deze 'toevallig' te hebben ontdekt (via Exit voor Kids) en vraagt zich af: "Als ik dit al niet wist, hoe kan de brede bevolking dit dan weten?". Clubs/organisaties kennen die ook nog onvoldoende (en kunnen dus niet mee bekendmaken bij leden).
Jeugd: AXI-bonnen staan vermeld in 2 publicaties (bonnen gelden voor iedereen).
Sport: enkel voor kansengroepen.
De groep geeft aan dat de mensen die bereikt moeten worden, nog te weinig bereikt worden. Iedereen moet krijgen waar hij recht op heeft.
 - Aansluitend hierbij:
Belang van duidelijke taal!
Drempel mag niet groot zijn, je moet je welkom voelen.
- School is de enige plaats waar alle kinderen/jongeren moeten komen dus de ideale plaats om aan gelijke kansen te werken (bv. cultuureducatie), maar scholen kunnen dit niet alleen ('niet alles op de schouders van de scholen leggen'). Dus nogmaals: als stad nauwere samenwerking/communicatie met scholen.
 - Concreet voorstel:
Sessies vanuit de stad voor scholen (bv. voor zorgco's): wat is er allemaal, wat kan je allemaal verkrijgen,

Slotbedenkingen

- Veel scholen zijn eigenlijk al brede school, maar er is nood aan meer coördinatie.
- Zoals er een armoedetoets komt, zou er eigenlijk steeds (bij elke beslissing e.d., zowel op niveau van school als van beleid) de automatische kritische vraag/reflex moet komen: "krijgt iedereen hiermee gelijke kansen?".
- Er wordt veel gedaan en georganiseerd, maar niet altijd met het juiste doel.
- Is het de taak van scholen om zelf alles te willen verwezenlijken, organiseren, ...?
- Scholen die zich profileren als 'iedereen welkom, brede school, gelijke kansen, ...' trekken leerlingen aan.

Dialogtafel 'digitale kloof'

Gespreksleider: Johan Desender
Verlaggever: Eveline Heindryckx

Inleiding van het thema (door voorzitter)

Iedereen wordt verwelkomd door de voorzitter. Vervolgens stellen 4 getuigen zich kort voor.

*** Getuigenis armoedeactor**

Ik ben C. en woon bij mijn oma in Ver-Assebroek.

Ik ben geboren in Congo in 1995, maar ben vrij snel verhuisd (gevlucht?) naar Kenia samen met mijn ouders, mijn zus en mijn broers.

In Kenia konden we lager onderwijs volgen.

In september 2008 ben ik met de hulp van het Rode Kruis Internationaal naar België gekomen samen met mijn broers en mijn zus. Mijn moeder was ondertussen overleden.

Ik kende geen Nederlands toen ik hier aankwam, net zoals mijn zus en mijn broers. We volgden de Okan-klas (Okan= Onthaalklas Anderstalige Nieuwkomers) in de H. Familie en daarna de zomerschool in Integraal. In september 2009 zijn we dan in het middelbaar onderwijs terechtgekomen. Nu zit ik in het 5de Grieks-Latijn. Mijn broer Y. is model en mijn andere broer zit in het 2e jaar rechten in Gent. Mijn zus Z. is begonnen met haar eerste jaar rechten in Leuven.

In de loop van de vijf jaren studie die ik hier gevolgd heb, heb ik, zoals velen, gemerkt dat ICT meer en meer op school gebruikt wordt.

Bij mijn oma was er geen computer. Gelukkig kon ik terecht in Integraal om bepaalde taken en huiswerk (soms met begeleiding) te maken. Daar we thuis geen printer hadden, was ik verplicht om dit ofwel na de uren op school of elders te gaan zoeken. Gelukkig kon ik dit meestal doen in Integraal.

De school gebruikt ook Smartschool om bepaalde berichten of opdrachten naar huis door te sturen. Zolang ik geen computer thuis had, moest dit ofwel op school na de lessen, ofwel in Integraal gebeuren. Zo leerde ik de USB-stick gebruiken om opdrachten of berichten later op te slaan of uit te printen.

Gelukkig heb ik nu dit schooljaar, na een vakantiejob, zelf een laptop kunnen kopen zodat ik niet meer van anderen afhankelijk ben om mijn taken met de computer te maken.

Al die nieuwe evoluties in de digitale wereld (computers, tablets, smartphones, iPhones ...) proberen te volgen kost veel geld en vraagt daarbij ook nog heel wat technische en inzichtelijke vaardigheden. Niet iedereen heeft daar de mogelijkheden en het talent voor. Ik ben blij en dankbaar dat de school en Integraal me hierin tot nu toe gesteund hebben.

*** Getuigenis armoedeactor**

Goede avond iedereen,

wij zijn de ouders en de broer van S. uit Afghanistan. S. is momenteel in Afghanistan op ziekenbezoek bij de grootouders. Zij vroeg ons haar getuigenis te brengen.

Wij wonen met onze dochter, haar zus en 2 broers in Sint-Michiels. Zij getuigt: Ik ben afgestudeerd in de richting 'mode en verkoop' in de Maricolen. Momenteel ben ik op zoek naar werk.

Ik ben sinds maart 2007 in België. Ik volgde in 2007 de 'Zomerschool voor Anderstalige Nieuwkomers' in Integraal, samen met mijn broers en met mijn zus.

Toen ik naar België kwam vond ik de taal heel moeilijk. Ik kende geen Engels en ook geen Frans. Dan ben ik naar het Technisch Instituut Heilige Familie gegaan om Nederlands te leren. Ik zat een jaar in de Okan-klas. Daarna heb ik de richting 'mode en verkoop' gevolgd.

Elk jaar opnieuw ging ik naar Integraal voor huiswerkbegeleiding. Ik werkte daar met de computers voor taken van op school. Ik kon er ook inloggen om mijn huistaken door te sturen. In het 6e jaar gebruikte ik bijna elke dag de computers en de printers voor stage en voor de gip-taken (geïntegreerde proef). Thuis had ik geen printer en ik kon niet altijd gebruik maken van de computer. Zonder de computers en printers daar zou ik niet geslaagd zijn voor mijn 6e jaar. Ik had het heel erg hard nodig.

Belangrijk is ook dat ik in Integraal uitleg kon vragen en begeleid kon worden. Naast mijn minder goede talenkennis, ben ik dankbaar dat ik goed met de computer overweg kan.

Voor mij biedt de kans om met de computer te werken een belangrijke meerwaarde voor mijn mogelijke tewerkstelling, voor mijn verdere integratie en mijn toekomst hier in België.

*** Getuigenis onderwijsactor**

Innovatietraject:

Omdat wij ondernemerschap en innovatie als één van de levensaders van onze maatschappij zien, zijn wij als school er rotsvast van overtuigd dat een school het voortouw moet nemen in het antwoord bieden op een aantal maatschappelijke ontwikkelingen. Vaak hinkt het onderwijs dan ook achterop en schiet plots wakker als het bedrijfsleven massaal aan de alarmbel gaat trekken.

Om als school een antwoord te bieden op de digitale (r)evolutie die door onze maatschappij raast, zijn wij in september 2006 ons innovatietraject gestart... een traject van de 486-computer onder het stofdoek tot de implementatie van de iPad in het onderwijsleerproces ...tot de ontwikkeling van een mobiele applicatie om te communiceren met ouders.

Gezien de leerlingen die bij ons op school instromen, blijft in ons innovatieverhaal de uitdaging over hoe wij omgaan met kansarmoede die leeft bij een deel van onze schoolbevolking.

Hoe gaan wij om met kansarmoede in dit verhaal?...

Materiaal ter beschikking stellen:

In tegenstelling tot het secundair onderwijs, moeten wij als basisschool kosteloos onderwijs aanbieden, daarom blijven wij als basisschool de komende jaren investeren in recent digitaal materiaal zoals iPads.

Het uiteindelijke doel is om kinderen dit ter beschikking te blijven stellen, net zoals de school de hand-en werkboeken ter beschikking stelt (bv. de iPads meegeven bij een digitale huistaak).

Momenteel zijn wij in onze 'brede schoolgedachte' samen met de lokale kinderopvang aan het bekijken hoe wij een soort platform kunnen creëren waarbij school – kinderopvang - lokale verenigingen op elkaar kunnen afgestemd worden en waarbij de school hun infrastructuur ten dienste kan stellen van de lokale gemeenschap.

Mozaïek-app en sociale media:

Via onze Mozaïek-app zijn wij dit schooljaar gestart met digitale communicatie. Naast deze communicatie blijft de klassieke briefwisseling bestaan alsook worden de klassieke infoboekjes in de papieren versie meegeven.

Het schoolkrantje en bijhorende nieuwsfeiten worden momenteel volledig via onze Mozaïek-app gecommuniceerd alsook via sociale media Facebook en Twitter. Via deze manier van communiceren ervaren we een enorme boost: tot 600 hits per 24 uur voor soms 1 enkel nieuwsfeit.

Wij zijn ervan overtuigd dat de touchscreen-technologie o.a. verwerkt in tablets and smartphones een grotere rol in ons maatschappelijk leven zal innemen. De nieuwe vormen van communicatie die via deze technologie (cfr. sociale media) hierbij gepaard gaan, is een weg die scholen dan ook moeten inslaan. Het debat moet hierbij echter gevoerd worden over in welke mate gezinnen toegang hebben tot internet, 3G- of 4G-technologie (cfr. smartphone).

Stellingen Dialoogtafel ICT

Alle aanwezigen ontvangen een kopie van de 3 stellingen. Er wordt gevraagd om de stellingen te lezen en eventueel een mening hierover te geven.

De 3 stellingen:

Iedereen wil het beste voor zijn kinderen. De ouders vertrouwen de kinderen en jongeren toe aan een school, doch zij blijven de eindverantwoordelijke.

Ouders verwachten dat:

1. Het onderwijs gelijke kansen biedt aan alle leerlingen. Binnen het totaalconcept van de school en vanuit instroomkenmerken van de schoolpopulatie (kind, gezin, omgeving), dient de school de beste mogelijkheden te bieden om te slagen in de toekomst. De ICT-mogelijkheden vormen hierin een belangrijke troef om te slagen in de huidige samenleving en hun tewerkstelling. In heel wat gevallen kunnen de ouders de evolutie niet volgen (noch technisch, noch financieel). Dit betekent dat de school met steun van de overheid zowel investeringskosten als de werkingskosten blijven dragen.

2. De school dient met ondersteuning van de overheid in het kader van brede school:
 - de computerlokalen buiten de klasruimten ter beschikking te stellen voor de leerlingen, waarbij er begeleiding is voorzien. De overheid dient hiertoe de mogelijkheid te bieden tot het aanschaffen van de uitrusting en het volgen van de ICT-evolutie, alsook omkadering voor de ondersteuning mogelijk te maken.
 - ook mogelijkheden te bieden om de ouders te begeleiden en bij te scholen om te werken met de ICT-mogelijkheden, zodat zij in staat zijn om hun kinderen op te volgen. De middelen nodig voor omkadering is ook een opdracht voor de overheid.

3. Naast de kosten voor computerhardware en -software, de printer en de inktpatronen, is ook de maandelijkse kost voor internet heel belangrijk. Om gelijke kansen te garanderen is het noodzakelijk dat de overheden over heel het grondgebied de mogelijkheid bieden om op internet in te loggen.

Het is belangrijk dat onze kinderen zeer goed kunnen werken met de ICT-mogelijkheden. Dit biedt hen hogere kansen tot tewerkstelling en tot geïntegreerd blijven in de maatschappij. De school dient er aandacht aan te besteden vanaf het kleuteronderwijs.

<p>Gespreksronde 1</p>	<p>Gespreksronde 2</p>
<p>Verantwoord omgaan met sociale media (Facebook, Twitter, ...)</p> <p>Veel jongeren snappen de technische kant van de sociale media maar kunnen er niet verantwoord mee omgaan. Dit gaat over de leeftijdscategorie van 13 tot 21 jaar.</p> <p>Facebook wordt vaak gebruikt om andere jongeren te pesten. Het is een grote uitdaging om jongeren bewust te leren omgaan met de sociale media.</p> <p>Voordeel Facebook: jongeren vinden Facebook een gemakkelijke en vlotte manier om met elkaar te communiceren.</p> <p>Aankoop van digitaal materiaal is duur</p> <p>De aankoop van computers, iPhones, smartphones, ... is voor vele gezinnen duur. Vooral voor armere gezinnen.</p> <p>De gezinnen voelen zich verplicht om een computer aan te schaffen omdat scholen steeds meer gebruik maken van smartschool.</p> <p>Digitaal maken van huiswerk</p> <p>De scholen moeten ervoor zorgen dat er voldoende computers en printers beschikbaar zijn voor leerlingen die thuis geen computer hebben.</p> <p>De leerlingen moeten de kans krijgen om hun huiswerk op school te kunnen maken. Meestal doen de leerlingen dit tijdens de middagpauze of in de naschoolse les.</p>	<p>Schoolles 'mediawijsheid'</p> <p>Sommige scholen geven wekelijks 2 uur les 'mediawijsheid'. In deze les leren leerlingen op een goede manier omgaan met de sociale media.</p> <p>Digitale wereld is heel duur</p> <p>De digitale wereld is duur en evolueert continu. Voor de scholen is het bijna onmogelijk om steeds mee te gaan met de trends. Ook voor armere gezinnen is het heel duur om een computer aan te schaffen.</p> <p>Smartschool</p> <p>Steeds meer scholen maken gebruik van smartschool om bepaalde berichten of huiswerk naar huis te sturen. Meestal hebben armere gezinnen geen computer. Daarom is het belangrijk dat hun kinderen hun huiswerk op de computers op school kunnen maken (tijdens de middagpauze, studie, ...). Leerkrachten moeten hier discreet mee omgaan. Ze moeten de leerlingen enkele dagen de tijd geven om hun huiswerk te kunnen maken. Het is niet de bedoeling dat iedereen weet welke leerlingen uit armere gezinnen komen.</p> <p>Digitaal maken van huiswerk</p> <p>Alle huistaken worden tegenwoordig digitaal gemaakt en afgeprint. De leerlingen moeten bijna niets meer met de hand schrijven. De meeste ouders vinden dit nadelig omdat ze niet weten met welke huistaken hun kinderen bezig zijn.</p>

Communicatie via de digitale wereld

Veel scholen communiceren enkel nog via Smartschool. Er wordt bijna niets meer per post verstuurd (bv: belangrijke brieven, huiswerk, rapporten, ...). Vele ouders vinden dit spijtig want ze hebben ze geen overzicht van het huiswerk van hun kinderen. Ze kunnen hen minder goed begeleiden omdat alles via de computer gebeurt.

Voor armere gezinnen heeft dit grotere gevolgen. Zij hebben geen computer en kunnen hun kinderen helemaal niet begeleiden.

De ouders vragen aandacht om niet alles digitaal te versturen. Belangrijke brieven krijgen zij graag nog met de post.

Voor vele ouders is de digitale wereld nog onbekend

Er zijn nog veel ouders die niet kunnen werken met een computer. Dit zorgt voor een generatiekloof tussen de ouders en de kinderen. Daarom is het zeer belangrijk dat de ouders wegwijs gemaakt worden in de digitale wereld.

Besluit:

De school moet de verantwoordelijkheid op zich nemen om de digitale kloof tussen de ouders en de kinderen te verkleinen. Zij moeten zorgen dat de ouders wegwijs gemaakt kunnen worden in de digitale wereld.

De school moet ervoor zorgen dat de kinderen verantwoord omgaan met de digitale wereld (Facebook, Twitter, ...).

De digitale wereld is **wel** belangrijk voor armere mensen.

Generatiekloof tussen ouders en kinderen

Veel ouders kunnen niet goed omgaan met internet. Hierdoor ontstaat er een generatiekloof tussen ouders en kinderen. Er is vraag naar begeleiding om ouders wegwijs te maken in de digitale wereld zodat ze hun kinderen goed kunnen begeleiden.

Kleuteronderwijs

In het kleuteronderwijs maken de kleuters kennis met de digitale wereld. Dit gebeurt via 'tablet voor kleuters'. Sommige ouders vinden het overbodig dat hun kinderen zo vroeg kennis maken met de digitale wereld.

Besluit:

Leerkrachten moeten de leerlingen voldoende tijd geven om hun huiswerk te kunnen maken. Zo worden leerlingen zonder een computer thuis niet benadeeld.

De ouders mee betrekken in de digitale wereld zodat ze hun kinderen goed kunnen begeleiden.

Scholen moeten zorgen voor voldoende digitale middelen (computers, printers). Zo kunnen kinderen uit armere gezinnen hun huiswerk maken op de computers van de school.

Dialogotafel 'hoe communiceren?'

Gespreksleider: Erik Haven

Verslaggever: Solange Mortier

*** Getuigenis armoedeactor**

A. is een alleenstaande papa met 2 zonen: M. & D.

Er zijn heel veel problemen op school met de jongste zoon (D.), vooral wat gedrag betreft. Zijn schoolresultaten zijn goed, maar hij wil liever werken dan naar school gaan.

Tuis is hij een voorbeeldkind: hulpvaardig en lief.

Ook in de voetbalclub heeft hij een voorbeeldfunctie. Daar is hij geliefd in de groep en willen ze hem kapitein maken.

Wanneer vrienden en kennissen horen over de gedragsproblemen op school, kunnen ze dit niet geloven. Dit gedrag past niet bij de D. die zij kennen.

Het contact met de school verloopt momenteel wat stroef. Er zijn veel aangetekende zendingen, veel nota's, ...

Momenteel is D. weeral eens een week geschorst. Op 18/10 moet A. nogmaals op gesprek. Hij vreest dat D. opnieuw van school gestuurd wordt.

A. kreeg al hulp van Bijzondere Jeugdzorg: D. moest naar een strengere school op internaat, maar ook dit was geen oplossing.

A. was in het verleden ook niet altijd direct op de hoogte. D. had nl. het nummer van een vriend van zijn vader eens doorgegeven en de school dacht dat dit zijn opa was of een ander familielid.

*** Getuigenis onderwijsactor**

Het is belangrijk dat er vertrouwen is tussen school, CLB en de ouders.

't Scharnier kan hiervoor als contactpersoon fungeren; dit is drempelverlagend doordat zij de ouders zaken kunnen uitleggen zodat ze de situatie beter begrijpen. Ouders kunnen op de voorgrond geplaatst worden, zodat ze gehoord worden.

De afstemming van de klassenraad is vaak een knelpunt.

De klassenraad houdt geen rekening met CLB, huiswerkbegeleiding, BLINK, 't Scharnier

Vaak zijn er ook lange wachtlijsten en verloopt de werking heel traag.

Er is een kloof tussen leerkrachten en de inspanningen van de begeleiders.

Ouders komen ook vaak te laat in actie; vaak na meerdere keren strafstudie.

Hoe vroeger het probleem kan aangepakt worden, hoe beter de resultaten.

Gespreksronde 1

Reacties:

- MPIGO X vindt het menselijk contact heel belangrijk. Zo schrijven ze bijv. geen nota's in de agenda, maar worden de ouders persoonlijk opgebeld door de maatschappelijke assistent bij problemen.

- Is dit praktisch haalbaar?

MPIGO X: Ja, er zijn 160 leerlingen, waaronder veel kinderen met gedragsproblemen. Door kort op de bal te spelen en direct het probleem aan te pakken lukt dit.

Opmerking van een directie: Vaak horen ouders alleen de problemen en de slechte dingen.

Het is goed om ook positieve punten in de agenda te noteren; naast een rode nota ook een groene nota plaatsen. Waar is de leerling wel goed in, waar zijn we als leerkracht echt tevreden over, Zo krijgt de leerling het gevoel dat er toch iets is wat hij/zij goed kan.

- Een school benadrukt dat het heel belangrijk is om vlog samen te zitten met de ouders wanneer er problemen zijn.
- Op de vraag of de school ook D.'s goede kanten benadrukt, kan A. eveneens positief antwoorden; ze zien zijn goede kanten en zijn tevreden over de goede opvoeding van papa. Op het oudercontact zijn ze ook heel tevreden over zijn resultaten.
- A. voelt heel veel onmacht: het gedrag van zijn zoon op school is compleet tegenovergesteld aan zijn gedrag thuis. Wanneer hij dingen vertelt aan mensen die D. kennen, kunnen ze dit niet geloven.

- Herkent iedereen onmacht?

Ja. Alle partijen (school, ouders) willen er iets aan doen, maar het lukt niet.

Ouders beseffen vaak niet dat de school ook onmacht ervaart.

De leerkrachten willen de leerling helpen, maar ze kunnen de situatie ook niet veranderen.

- Hoe problemen oplossen?

Bij schorsing duidelijk maken aan de ouders dat het niet hun schuld is.

Dit wordt vaak vergeten.

Er is ook meer nood aan ondersteuning via de school voor eenoudergezinnen.

Er moet meer gecommuniceerd worden. Vaak worden belangrijke zaken op de website gezet, maar wie thuis geen internet heeft is niet op de hoogte van deze zaken.

In MPIGO X wordt alles op papier gezet. De brieven worden met opzet kort gehouden, geschreven in duidelijke taal en het aantal brieven wordt beperkt.

Er wordt eveneens een afschrift van het rapport meegegeven aan beide ouders, dit is immers wettelijk verplicht. Ook een andere school gaat op deze manier te werk.

- Als een kind strafstudie krijgt in het secundair onderwijs, met wie kunnen de ouders dan praten?

Dit is niet altijd even duidelijk.

Is de klastitularis hiervoor bereikbaar? Is deze stap zetten niet te groot?

't Scharnier zorgt voor steun in het lager onderwijs, maar in het secundair is het niet altijd duidelijk wie gecontacteerd moet worden bij problemen.

Er is heel weinig overdracht tussen het lager en het secundair onderwijs.

De overstap is niet altijd duidelijk voor kinderen én voor de ouders

Verspreiden van foto's en contactgegevens van leerkrachten is misschien een oplossing.

In het lager onderwijs heb je een zorgcoördinator die dingen kan bijsturen waar nodig.

In het secundair onderwijs is dit niet zo gemakkelijk.

Stelling:

Een rondetafelgesprek is een goede methode voor samenwerking tussen ouders – leerkrachten – CLB – CAW – GON (en het kind zelf in secundair onderwijs).

- Is dit zo?

Dit is inderdaad een goede aanpak. Veel problemen kunnen besproken en opgelost worden door samen te zitten, maar uiteindelijk moet het kind dit willen doen.

In het geval van A., belooft D. wel dat hij zich beter zal gedragen op school, maar hij doet dit niet en weet ook niet waarom hij dit niet doet.

Het blijft belangrijk dat de positieve punten benadrukt worden. D. vindt dat hij een strenge papa heeft omdat hij huisarrest heeft als hij weer eens strafstudie gekregen heeft of geschorst is. D. mag echter nog steeds gaan voetballen en op de pc.

A. voelt zich dan ook heel schuldig omdat D. zegt dat hij streng is.

- Hoe omgaan met problemen van kinderen in het lager onderwijs?

Bv. kind uit het 2^e leerjaar heeft het moeilijk op school; ze krijgt thuis al hulp bij het studeren. Is het nodig om haar terug te sturen naar het 1^e leerjaar?

In dit geval proberen vroeg in te grijpen, zodat het probleem niet groter wordt.

- Hoe dit probleem makkelijk bespreekbaar maken?

MPIGO X: Tijdens de ouderavond krijgen de ouders koffie in de refter, terwijl ze wachten om op gesprek te gaan bij de leerkracht. In de refter zijn alle andere leerkrachten en therapeuten aanwezig. De ouders krijgen op dat moment de mogelijkheid om hen aan te spreken met eventuele vragen. Zo kunnen de ouders met meerdere leerkrachten praten om een oplossing te vinden voor eventuele problemen. Het is gemakkelijker om krachten te bundelen, dan allerlei aparte gesprekken te voeren.

- Kan iedereen makkelijk over zijn problemen praten?

't Scharnier : Mensen praten makkelijker als ze weten dat er geluisterd wordt.

- Hoe kan je best mensen overtuigen om op gesprek te komen?

Duiden op de oplossing van het probleem.

Zorgen voor een positieve boodschap, niet enkel beschuldigend.

Gespreksronde 2

Reacties:

- Psycholoog van CLB: "Werd hiervoor al een kinderpsychiater gecontacteerd?"
Inderdaad, dit gebeurde al in het verleden maar na de 2^e sessie vond de kinderpsychiater het niet meer nodig dat D. nog langs kwam, omdat hij geen problemen zag.

De school werd gecontacteerd i.v.m. de problemen met D., er werden afspraken gemaakt maar de school volgde de problemen niet op.

Het is belangrijk dat de problemen opgelost worden met de verschillende partijen en dat alles goed opgevolgd wordt.

- De meerwaarde van rondetafelgesprekken is het feit dat krachten kunnen gebundeld worden.
- Leerkrachten moeten geduld hebben. Soms willen ze te vlug een oplossing en gaat het probleem juist escaleren.
 - Daarom is het belangrijk dat positieve zaken gecommuniceerd worden. De klassenraad speelt hier ook een grote rol in. Ook bij escalatie van het probleem is het beter dat de klassenraad hierbij betrokken is.

Is time-out een oplossing?

Soms wel, het kind moet willen en moet kunnen terugkeren naar dezelfde school. Vaak zit het probleem in het feit dat het kind niet mag terugkeren naar dezelfde school.

Andere problemen zijn o.a. het niet opstarten van de zorgboerderij en het lange wachten op subsidies.

Lange time-out, groep van 10 is al tot 4 gereduceerd.

Er zijn veel structurele en financiële problemen – lange wachtlijsten.

- Communicatie in het lager onderwijs:
Hier gaat men vooral mensen persoonlijk aanspreken. Er is ook veel meer contact met de ouders wanneer ze de kinderen naar school brengen en afhalen.
De leerkrachten en directie zijn toegankelijk, maar de ouders moeten hen durven aanspreken wanneer er problemen zijn.
Als leerkracht of directie is het ook belangrijk dat je je taal aanpast; zowel qua taalgebruik als het gebruik van streektaal.

In het secundair onderwijs is het contact veel moeilijker. De kinderen komen alleen naar school. Het contact met de ouders verloopt dus meestal via brief of telefonisch.

Ouders nemen vlug een verdedigende houding aan, maar leerkrachten ook.

Het escaleren van een probleem begint vaak al bij de communicatie tussen de ouders en de school; van leerkracht naar directie toe: de leerkracht ervaart geen goede sfeer, ouders klagen dat hun kind bv. gepest wordt. De leerkracht probeert dit op te lossen, maar anderzijds moet hij ook de ouders van de pester inlichten en dit kind ook helpen. Verdraagzaamheidsdrempel is hoger in het lager onderwijs dan in het secundair onderwijs. De leerkrachten spelen er vlugger op in, problemen worden vlugger aangepakt.

In een kleinere school wordt er ook veel aandacht besteed aan welbevinden en het voorkomen van problemen. In een secundaire school is er meer kans op problemen doordat deze scholen ook groter zijn.

Het is belangrijk om externe begeleiding zo vlug mogelijk te starten. Dit is echter niet zo gemakkelijk bespreekbaar. Een mogelijkheid is verwijzen naar 't Scharnier bv. kind in het 2^e leerjaar heeft problemen; moet het terug naar het 1^e leerjaar?

Hoe ziet de juf dit? Hoe zal men het probleem aanpakken?

De communicatie tussen de verschillende partijen is belangrijk.

Uitgebreid rondetafelgesprek:

- Hoe praten met de leerkracht?

De leerkracht heeft ook nood aan duiding van de situatie.

Naast lesgever moet de leerkracht ook psycholoog en maatschappelijk assistent zijn.

Het gezin moet het gevoel hebben dat de juf hen begrijpt. Mensen moeten durven zeggen aan de juf dat ze bv. zelf de leerstof van het 4^e leerjaar niet begrijpen.

Noodkreet uit zowel gezin als school i.v.m. wachtlijsten.

Een leerkracht die problemen heeft met een kind, durft dit ook niet altijd te zeggen aan de ouders.

De ouders zijn dus ook niet altijd op de hoogte van beginnende problemen en horen dit dus maar als de problemen groter en groter worden.

Regelmatig contact is belangrijk, ook al zijn er geen problemen.

- Is het belangrijk dat de leerling bij het gesprek aanwezig is?

Ja, het kind neemt beslissingen over zijn gedrag en het kind moet zich weerbaar leren maken voor de maatschappij bv. kind is niet gemotiveerd op school, of komt zo over. Hier moet de leerkracht overtuigd worden dat het kind wel gemotiveerd is, maar dit niet laat blijken.

- Een school: waarom gaan volwassenen opnieuw studeren en waarom deden ze dit niet toen ze jong waren?

Meestal hadden die mensen geen zin in studeren tijdens de puberteit, ook al waren de capaciteiten er wel. Op het moment dat ze het stadium van volwassenheid bereikt hebben, is het voor hen dan ook het moment om te herbeginnen met studeren.

- Hoe ziet het kind het probleem en de oplossing?

Iedereen moet samenwerken, ook het kind moet meewerken.

In het secundair onderwijs zijn er veel negatieve opmerkingen en het aantal definitieve uitsluitingen blijft stijgen.

- Hoe aanpakken?

De overgang van het lager onderwijs naar het secundair onderwijs verloopt niet altijd makkelijk.

Daarnaast moet je ook rekening houden met de emotionele ontwikkeling tijdens de puberteit.

- Is de tolerantie veel kleiner geworden?

Neen, er zijn steeds meer kinderen met 'bagage' in het secundair onderwijs en de druk van de maatschappij wordt steeds groter.

CLB volgt problemen op bij de overgang van het lager naar het secundair onderwijs en verwijst door waar nodig maar er zijn geen pasklare antwoorden! Er wordt geprobeerd om ieder kind te helpen. Kinderen kan je immers niet in de steek laten.

Er zijn verschillende soorten mensen, maar er is maar één schoolsysteem.

Kinderen worden vaak overvraagd.

Wanneer we de fysiologie van de hersenontwikkeling bekijken, zien we dat de ontwikkeling van de frontale kwabben - die emoties beheersen - later ontwikkelen dan de temporale kwabben; die verantwoordelijk zijn voor impulsen. Dit maakt het negatief gedrag van jongeren niet goed, maar het is een factor om rekening mee te houden.

Dialogotafel 'inspraak en participatie'

Gespreksleider: Kathleen Coen

Verslaggever: Myriam Caes

Inleiding door voorzitter

De rechten van mensen in armoede worden geschonden. Het recht op onderwijs is een universeel recht en dit moet kunnen afgedwongen worden.

Weten de mensen in armoede echter wat hun rechten zijn? Inspraak in het beleid, beschikken over middelen om inspraak te kunnen hebben, recht op participatie... is dit gekend?

Toegepast op het onderwijs: weten ouders en kinderen hun rechten? Hebben ze inspraak? Nemen ouders en kinderen deel aan ouderraden en kinderraden? Zijn er andere vormen van communicatie? Welke drempels zijn er en wat moet er gebeuren om die drempels weg te nemen?

*** Getuigenis armoedeactor**

Ik ben een alleenstaande moeder.

Ik heb kinderen in het gewoon onderwijs en een dochter in het buitengewoon lager onderwijs.

Ik werk in beide scholen als vrijwilliger en zetel er ook in de ouderraad.

Eerst wil ik het hebben over de verschillen die ik zie tussen de 2 soorten scholen.

1° Ik heb het gevoel dat er in het buitengewoon onderwijs meer aandacht is voor ieder kind apart:

Er wordt vlugger iets in de agenda geschreven-je bent dus als ouder meer op de hoogte:

- Je kunt gemakkelijker een afspraak maken met de zorgleerkracht - ze bellen je ook op als er een probleem is.
- Er wordt klassenbezoek georganiseerd.
- Er is meer zorg. In het buitengewoon onderwijs heeft men een verpleegster. Een leerkracht begeleidde me naar een psycholoog.

Ik heb op dat vlak een slechte ervaring met het gewoon onderwijs.

Een van mijn kinderen was gevallen op school. Ik moest het zelf halen, men ging niet naar de dokter. Achteraf bleek de voet van mijn dochter gebroken.

Ik heb geen auto. Ik denk dat men ervan uit gaat dat iedereen een auto heeft. Men is weinig op de hoogte van de situatie van de ouder. Ik vond dat er toch iemand van het secretariaat had kunnen meegaan.

2° Als vrijwilliger in het gewoon onderwijs, ga ik mee zwemmen. Ik zorg voor de kindjes die niet kunnen zwemmen. Ik ben daar niet voor opgeleid. Ik krijg ook weinig erkenning voor mijn inzet. Een leerkracht in het gewoon onderwijs heeft vaak te veel leerlingen. Ik merk wel dat de ene leerkracht meer luistert dan de ander.

In het buitengewoon onderwijs zitten er minder kindjes in de klas. Er is meer ondersteunend personeel.

3° Ik heb ook opmerkingen over de manier waarop men met geld omgaat in het gewoon onderwijs:

- Men heeft geld voor een tuinhuis voor de kleuters terwijl er dringend herstelwerken moeten gebeuren.
Misschien valt mij dit op doordat ik zelf maar geld heb voor wat echt nodig is. Ik kijk daar als ouder in armoede anders naar toe.
- Ondanks de maximumfactuur moeten we nog veel zelf aankopen. Volgens mij vraagt men contante betaling om die factuur te omzeilen. Je krijgt wel een brief dat het niet verplicht is maar welke ouder wil dat zijn kind er uitvalt?
Een uitstap is niet verplicht maar wie zegt nu graag aan zijn kind dat het niet mee mag? Waarom geen spaarplan? Geen sociaal fonds organiseren?
- Boeken moeten we via de computer bestellen. Niet iedereen heeft er een of kan er mee overweg.

In de school buitengewoon onderwijs moet ik niets aankopen, elk kind werkt met hetzelfde materiaal.

Dat zijn problemen die ik graag zou bespreken op de ouderraad.

- Op de ouderraad in het gewoon onderwijs gaat het echter over feestjes, praktische zaken.
Er is te weinig ruimte om je ideeën naar voor te brengen.
- Er is het CLB, de coördinatoren en het secretariaat, de ouderraad maar toch geen ruimte om een onderwerp als armoede naar voor te brengen.
- Je voelt je als ouder die het minder breed heeft minder op je gemak. Niemand kent je situatie, je kent ook de situatie niet van wie naast je zit. Wat zullen ze denken over mij? Over mijn kind? Daardoor durf je niet over die dingen praten.
Ik heb het ook nog niet geprobeerd. De drempel is te hoog.

De situatie in het buitengewoon onderwijs is helemaal anders, vind ik.

Er zitten meer mensen in armoede in het bijzonder onderwijs. Men praat gemakkelijker met elkaar aan de schoolpoort.

Je voelt je daardoor op de ouderraad meer op je gemak want vele mensen zitten in dezelfde situatie. Er is meer openheid, meer solidariteit, tussen de ouders, van de leerkrachten voor de gezinnen. Ik voel me lossler, op mijn gemak, durf praten. Nadien voel ik me opgelucht dat ik mijn mening heb kunnen zeggen.

In het gewoon onderwijs zitten er ook kinderen met problemen, in armoede, maar die zijn minder gekend.

Wat ik wel goed vind in het gewoon onderwijs is dat er wel een leerlingenraad is. De kinderen kunnen ideeën geven over de aankoop van speelgoed.

Het feit dat de ouderraden 's avonds doorgaan, is voor mij geen bewaar doordat ik nog oudere kinderen heb die kunnen zorgen voor de anderen.

Wat moet er volgens mij gebeuren?

- ouders die dit willen zouden moeten samen aan tafel zitten en van gedachten wisselen rond een of ander onderwerp. Ook over een onderwerp als armoede.
- Het is belangrijk dat mensen in armoede kunnen en durven hun verhaal doen zodat andere ouders weten wat het voor jou en je kinderen is.
- Als ouders durven getuigen in de school, met andere ouders, zal er meer aandacht zijn voor het probleem. De school moet dat organiseren. Onderwerpen als armoede, moeten aan bod komen. Het mag niet enkel over feestjes, praktische zaken gaan.

* **Getuigenis onderwijsactor**

Inspraak en participatie voor mensen in armoede is niet evident. Zijn school deed een paar jaar geleden mee aan een projectoproep rond goed en goedkoop onderwijs: 'SOS schulden op school'. Hierdoor kregen ze meer zicht op bepaalde zaken, bv.

- Kunnen alle kinderen wel deelnemen aan een klasuitstap?
- Is er een sociaal fonds op school?

Met de leerkrachten brachten ze in kaart wie er allemaal precies naar hun school komt.

Ze letten vanaf nu op volgende zaken:

- Onthaal/Inschrijving van het kind: begrijpen de ouders alles wel? Is de schoolbrochure leesbaar? Vertel het de ouders i.p.v. hun de brochure in handen te duwen. De ouders en het kind moeten zich welkom voelen. Ze moeten weten dat ze kunnen afkomen als er iets scheelt. Voor een goed onthaal moet je minstens een uur de tijd nemen. Geef ook uitleg over hoe ze best in contact blijven, hoeveel de zaken kosten. Zo weten de mensen van meer en kunnen ze er op voorhand over nadenken.
- Rekening houden met betalingen van facturen. Laat het duidelijk zijn aan de ouders dat dit thema bespreekbaar blijft. De leerkrachten en de kinderen moeten niet op de hoogte zijn van de financiële situatie, maar het is belangrijk dat de directie het weet. Als je op plattelandsklas gaat, zorg dan dat de ouders het goed op voorhand doorkrijgen zodat ze kunnen beginnen sparen. Beter te kunnen sparen dan de rekening in 1 keer gepresenteerd te krijgen. Eventueel kan er bijgesprongen worden vanuit het sociaal fonds op school.
- Openheid geven; betrek de ouders, nodig hen mee uit in het oudercomité. Het is belangrijk om hen over de drempel te halen en het is belangrijk om stap voor stap te werken : 1ste contact bij inschrijving, contact aan de schoolpoort, uitnodiging ouderaad, aanmoedigen om ook eens hun gedacht te zeggen.

Dialogotafels

Onthaal:

- Belang van schoolpoortcontrole; een leerkracht die vraagt 'hoe is't?' en desnoods uitnodigen voor een intenser contact in het klaslokaal.
- Contact: in de agenda duidelijk telefoon en e-mail van de leerkracht vermelden, zo weten de ouders dat je bereikbaar bent.
- Er is uiteraard een verschil in contact bij kinderen van het eerste leerjaar of kinderen uit het zesde leerjaar: ouders laten hun band met het kind wat losser en hebben dan ook minder contact met de leerkrachten.
- Durf zelf ook als leerkracht of directie terug te bellen als ouders niets hebben ingesproken op je antwoordapparaat.
- Ouders hebben zelf meestal geen positieve ervaringen door hun eigen schoolloopbaan. Vaak hebben ze een angst voor scholen of willen ze niet echt luisteren. Dit moet je als leerkracht of directie goed beseffen.
- Elke inschrijving is een investering in de toekomst en daarom moet je er voldoende tijd voor uittrekken om met de ouders en het kind in gesprek te gaan. Zo leer je bv dat 1 factuur per maand makkelijker te betalen is dan een factuur om de drie maand.
- In het contact moet de evenwaardigheid van de mensen terug te vinden zijn.

Financieel:

- Belang van tijd te geven om te sparen: geef ruim op voorhand aan hoeveel de klasuitstap kost. Op die manier kunnen ouders nagaan of het hun financieel lukt en eventueel kunnen ze nog aangeven dat ze het financieel niet aankunnen. Stel een financieel plan op dat naar alle ouders gestuurd wordt (alle ouders zijn dan gelijk).
- Ouders in armoede zetten alles in om hun kinderen toch gewoon op schoolreis te kunnen laten gaan, ze sparen zelfs in hun eigen eten.
- De eer van de ouders moet gerespecteerd worden; vaak weten de kinderen niet hoe moeilijk hun ouders het hebben om geld bijeen te sparen.
- Het is van belang dat arme kinderen geen stempel van armoede krijgen in de klas: alleen de directie moet weten of er financiële problemen zijn: laat zoveel mogelijk de leerkrachten erbuiten (?). Toch mogen we het belang van de leerkracht als tussenschakel tussen kind en ouder en directie niet onderschatten. Vaak zijn zij de eerste aanspreekfiguur.

Opleiding:

- Leerkrachten moeten beroepsmatig getraind worden om met mensen in armoede om te gaan en ieders achtergrond respecteren. Ze moeten bereikbaar zijn voor iedereen. Naast het lesgeven moeten ze ook kunnen praten met iedereen en dit is een grote uitdaging. Misschien moet het thema armoede meer in het takenpakket van de opleiding komen en een aandachtspunt worden tijdens de stage.
- In de lerarenopleiding moeten leerkrachten signalen leren opvangen van kinderen. Leerkrachten moeten zelf de stap durven zetten naar mensen in armoede want het is niet evident om dit zelf te zeggen.
- Je kan niet alles in de lerarenopleiding voorzien. Het belang van klare taal en duidelijke beeldspraak leer je vooral uit de praktijk.
- De taal van de school vertalen in samenwerking met mensen in armoede. Gelijkaardig project ook binnen het OCMW rond hertaling van de vaak moeilijke brieven.

Leerkrachten:

- Het is ook belangrijk dat de school een sterk team aan leerkrachten heeft, samen werken aan 'wie zijn we', 'wat doen we', 'voor welke opdracht staan we', 'welke kinderen hebben we hier', 'in welke wijk leven we'. Hiervoor kunnen scholen een beroep doen op pedagogische diensten, op stadsdiensten, op ouderraden.
- De leerkrachten maken het verschil: als zij mijn kind graag zien, dan maak ik als ouder ook makkelijker contact.
- Vergeet niet dat leerkrachten in spé vooral veel leren op de werkvloer zelf. Hier is het belangrijk om te investeren bv. uitwisselen van ervaringen tussen leerkrachten.
- Door grote klassen is het moeilijker voor de leerkracht om met elke ouder in contact te blijven, maar anderzijds mag het geen excuus zijn om toch een minimum aan contact te houden. Zorg moet er immers altijd zijn en op tijd!
- De leerkracht is vaak de eerste aanspreekfiguur. Wees daar bewust van!
- De rol van de leerkracht is belangrijk. Zo moet hij het kind dat vertelt dat hij met zijn ouders op uitstap geweest is evenwaardig behandelen als het verhaal van het kind dat op straat gespeeld heeft. Als leerkracht moet je oppassen dat je niemand het etiket "arm" opplakt of een stempel van armoede gaat bevestigen. Het is van belang om ook de dubbele bodem in de zaken te ontdekken bv. het is leuk om in te spelen op het kind dat samen met zijn vader zijn fiets hersteld heeft ipv het kind dat fiets naar fietsenmaker brengt. Je kan zelf ook aan 'opwaardering' doen.

Uitwisseling:

- RESPECT is hét woord dat van belang is rond het thema onderwijs en armoede.
- Misschien moeten ouders en mensen in armoede eens samengebracht worden op school zodat de mensen in armoede zelf de stap naar school zetten maar ook zelf hun wedervaren kunnen uitleggen aan de andere ouders.
- Belang van uitwisseling en getuigenissen brengen op een ouderraad bv.
- Misschien moeten scholen en mensen in armoede meer samen doen ipv er enkel over te praten bv. in een oudercomité meer zaken doen ipv er over te babbelen maar dan bv. met een armoededeskundige erbij.

Participatie/inspraak:

- Moeten niet alle scholen worden aangesproken op vlak van inspraak en participatie? Scholen bijzonder onderwijs zijn veel toegankelijker voor ouders dan de andere scholen. Daar is natuurlijk een gans andere begeleiding en vaak ook veel kleinschaliger. Een band tussen ouders en leerkrachten/directie is niet zo gemakkelijk op te bouwen in een grote school. Hebben die scholen daar wel al een visie over ontwikkeld?
- Het is belangrijk een actieve houding aan te nemen als school; 'wij zetten de stap naar...' en is dus nog iets anders dan 'jij bent welkom'. Toch moet je ook oppassen en kijken hoe je die stap zet, want je hebt vermoedens dat er een zorgvraag is. Je moet goed nadenken over de manier waarop je dit gaat aanpakken om geen mensen te 'forceren'.
- We moeten blijven inzetten op een sociale mix in de ouderraad; het is niet evident, maar je moet het blijven voorstellen.
- Het thema armoede moet actief door de directie op vergaderingen worden voorgelegd: ouderraden moeten niet enkel over leuke dingen als feestjes gaan, maar ook over serieuze zaken als armoede. Zo kan er over gedebatteerd worden en is er sprake van bewustmaking.
- Een stem hebben in de ouderraad is belangrijk: er moeten meer mensen in armoede in je raad zitten zo is ook iedereen in de ouderraad vertegenwoordigd (rijk, middenklasse, arm).
- Als je mensen in armoede wil betrekken in je ouderraad dan zullen er moeten aanpassingen gebeuren aan de woorden, aan de taal. Ook is het belangrijk aandacht te hebben voor de thema's die er besproken worden; welke thema's zijn voor mensen in armoede belangrijk?
- Aan de mensen zelf vragen wat ze willen. Betrek de mensen zelf van onderuit, wij hebben vaak een andere bril op dus vraag het hen zelf!
- Mensen in armoede hebben een laag zelfbeeld en dus weinig zelfvertrouwen, daardoor wordt de drempel naar de ouderraad hoger. Iedereen moet zich daarvan bewust zijn!

Dialogtafel 'kosten'

Gespreksleider: Geert Van Hecke

Verslaggever: Chris Deloof

Inleiding door voorzitter

De leden van de dialogtafel stellen zich kort voor.

De gespreksleider Geert geeft een korte inleiding over het thema. Hij gaat in op allerlei kosten waarmee ouders te maken hebben als hun kinderen school lopen. In het basisonderwijs kennen we de maximumfactuur maar in het secundair onderwijs bestaat zoiets (nog) niet. Ondanks bestaande tegemoetkomingen zoals school- en studietoelage of schoolpremie valt het voor heel wat ouders niet mee om de schoolkosten voor hun kinderen te dragen. En de in opmars zijnde digitalisering zorgt ervoor dat de schoolrekeningen nog veel hoger oplopen.

Scholen zijn verplicht om een bijdragenregeling mee te geven aan de ouders zodat ouders precies weten aan welke kosten zij zich kunnen verwachten. Maar de manier waarop kosten dienen betaald te worden is afhankelijk van school tot school en daar kunnen scholen zeker nog van elkaar leren.

Scholen staan niet altijd stil bij de problematiek van hoge schoolrekeningen voor ouders. De communicatie met ouders is dan ook van cruciaal belang. Ouders moeten kunnen praten met de schoolverantwoordelijken (ofwel via directie, of leerkrachten, of vertrouwenspersonen, of zorgleerkracht of GOK-leerkracht ...) over spreiding van betalingen, lagere kosten zonder dat hun kinderen daarin betrokken worden. Rekeningen mogen niet met leerlingen meegegeven worden en zij mogen niet aangesproken worden op achterstallige betalingen van hun ouders. Dit kan en mag niet de zorg zijn van de kinderen of jongvolwassenen.

Vele secundaire scholen werken voor de aankoop van de handboeken en werkboeken samen met uitgeverijen. De meesten zijn commercieel gericht en de afhandeling van de betaling gaat buiten de school om. Hebben scholen zicht op de mogelijkheden van gespreide betalingen naar deze uitgeverijen toe?

*** Getuigenis armoedeactor**

A. heeft 2 kinderen in het SO. Bij het ene kind komen de rekeningen maandelijks toe (dus gespreid); bij het andere kind komen de rekeningen pas om de 3 maanden toe wat betekent dat die kosten hoog zijn en moeilijk om ineens te betalen. De rekeningen worden voor beide kinderen opgestuurd en niet meegegeven met de kinderen

*** Getuigenis armoedeactor**

De boeken worden aangekocht via een boekhandel/uitgeverij. Deze dienden ineens betaald te worden, wat voor haar niet mogelijk was. Ze heeft zelf contact opgenomen met de uitgeverij om een afbetalingsplan te verkrijgen. Dat is besproken én toegestaan.

*** Getuigenis onderwijsactor**

Maandelijks worden de facturen opgestuurd naar de ouders. Bij niet-betaling neemt de rekenplichtige (of de GOK-leerkracht) contact op met de ouders, eerst per brief en daarna telefonisch. In de brief wordt al een afbetalingsplan voorgesteld en dat kan dan telefonisch besproken en afgesproken worden. De school probeert de schoolkosten (voor alle richtingen) zoveel mogelijk te drukken en laag te houden.

*** Getuigenis onderwijsactor**

Er gaat een buitenlandse reis door met de school en iedereen gaat mee. De leerlingen kunnen de kosten drukken door zelf ondernemend te zijn en mee te helpen aan acties en activiteiten die geld in het laatje brengen. Als ze zelf hun medewerking verlenen betekent dat dat het geld gedeeltelijk mag gespendeerd worden om de buitenlandreis te helpen bekostigen. Ook voor alle andere activiteiten (museumbezoek, culturele uitstap, ...) wordt er verwacht dat alle leerlingen deelnemen. Leerkrachten proberen de kosten steeds te drukken door te onderhandelen met touroperators of museumdirecteurs of andere en daarnaast is er dan weer het ondernemerschap van de leerling zelf dat ingebracht wordt om korting te krijgen op de kosten.

<p style="text-align: center;">Gespreksronde 1</p>	<p style="text-align: center;">Gespreksronde 2</p>
<p>Discretie naar kinderen toe</p> <p>Rekeningen moeten niet meegegeven worden met de kinderen, maar moeten opgestuurd of gemaïld worden.</p> <p>Wanneer ouders niet betalen dan moeten de kinderen daar mee niet lastiggevallen worden. Dit is iets tussen de school en de ouders en de kinderen moeten daarin niet betrokken worden.</p> <p>Over onbetaalde rekeningen wordt zelfs niets gezegd tegen de kinderen.</p> <p>Maaltijden worden soms per dag betaald (cash), of via een sleutel die moet opgeladen worden (kleinen bedragen) of via een systeem met overschrijving naar de ouders toe. Hebben de kinderen geen geld mee dan wordt dit geregeld met de ouders of het is een reden om niet te blijven eten.</p> <p>Ouders maken niet altijd kenbaar dat ze in een preciaire situatie zitten, financieel gezien. Kinderen zijn daarbij zeer loyaal naar hun ouders toe en zwijgen daar ook over (ze voelen zich mede-schuldig!)</p> <p>Kosten per schooljaar kenbaar maken</p> <p>De school moet bij de start van het schooljaar de bijdrageregeling meegeven en duidelijk maken welke kosten de ouders allemaal kunnen verwachten.</p> <p>Een vast bedrag voor elke leerling is moeilijk want niet iedere leerling eet op school en dan is er soms nog de mogelijkheid om warm of koud te eten of boterhammen mee te brengen.</p>	<p>Discretie naar kinderen toe</p> <p>Rekeningen moeten niet meegegeven worden met de kinderen, maar moeten opgestuurd of gemaïld worden en het kan zeker niet dat leerkrachten of directie de leerlingen aanmaant dat hun ouders de rekeningen zou betalen. Kinderen moeten hier buiten gehouden worden.</p> <p>Kinderen mogen niet de dupe zijn van onbetaalde rekeningen. In sommige scholen mogen kinderen niet meegaan op schoolreis omdat de rekeningen niet betaald zijn! Dit is onaanvaardbaar.</p> <p>Kosten drukken en spreiden over korte periodes</p> <p>In het basisonderwijs bestaat de maximumfactuur, wat maakt dat de kosten hoe dan ook minder hoog oplopen. In het SO bestaat zo iets niet. Voor- en naschoolse opvang en maaltijden zijn echter ook niet onderhevig aan de maximumfactuur en juist die kosten variëren van school tot school. Dat bedrag kan aardig oplopen voor de ouders wat betekent dat ouders naar zo'n zaken kijken bij de keuze voor een school.</p> <p>Rekeningen niet 3-maandelijks maar maandelijks meegeven of beter opsturen. Zo kunnen de kosten meer gespreid worden. Daarenboven aanbieden of aangeven dat er kan gepraat worden over een spreidingsplan. Dit alles met het grootste respect voor de ouders.</p>

<p>Uiteraard zijn dat dan allemaal andere prijzen, maar de prijzen kunnen wel duidelijk vermeld worden aan de ouders.</p> <p>Naast de kosten voor het eten zijn alle andere kosten gelijk voor alle leerlingen.</p> <p>Kosten drukken en spreiden over korte periodes</p> <p>In het basisonderwijs bestaat de maximumfactuur wat maakt dat de kosten hoe dan ook minder hoog oplopen. In het SO bestaat zoiets niet (of nog niet want het zou wel de bedoeling zijn om daar zo snel mogelijk mee van start te gaan in de eerste graad!). Er bestaat wel zoiets als 'kostenbeheersing', maar niet iedere school heeft daar voldoende aandacht voor.</p> <p>Scholen moeten heel bewust omspringen met kosten en deze ook zo laag mogelijk proberen te houden. Daarenboven moeten vaste kosten (van materiaal, van kopieën, van uitstappen, ...) zoveel mogelijk gespreid worden over het hele schooljaar. De grootste kosten zijn er in september, nl. nieuwe boeken, en dan mogen/moeten andere kosten naar achter geschoven worden.</p> <p>Spreiding van kosten is ook belangrijk zodat alles nog beheersbaar en overzichtelijk blijft. Om de 3 maanden is geen goed idee. Beter werken met maandelijks rekeningen die dan lichter uitvallen.</p> <p>Aankoop van materiaal mogelijk maken op school en per stuk. Gezamenlijk aankopen, werkt meestal kostendrukkend. Als iedere leerling de zaken individueel moet aanschaffen is dat meestal duurder.</p> <p>Boeken bestellen rechtstreeks via boekhandel/uitgeverij</p> <p>Een boekhandel/uitgeverij is een commercieel gegeven. Als er een factuur</p>	<p>Bij aankopen van schoolmateriaal geen merken opleggen. De ouders de vrije keuze laten.</p> <p>Niet werken met cash geld, maar alles via schoolrekeningen laten verlopen met mogelijkheid tot gespreide betalingen. De bedragen van uitstappen plafonneren en zo laag mogelijk houden en daarin creatief zijn.</p> <p>Bepaalde gebruiken</p> <p>Betalen voor het gebruik van de refter zelfs om alleen boterhammen te eten zou niet mogen.</p> <p>Frisdranken aanbieden op school tegen betaling zou ook beter vermeden worden. Voor iedereen water en kosteloos. Daarenboven is dat nog gezond ook!</p> <p>Boeken bestellen rechtstreeks via boekhandel/uitgeverij</p> <p>Zoveel mogelijk werken met huurboeken (voor handboeken) en daarnaast met kleine werkboekjes. Niet toelaten dat uitgeverijen overstappen op het systeem van hand- en werkboeken in één want dan kan er niet meer gewerkt worden met huurboeken.</p> <p>Scholen moeten de uitgeverijen goed screenen vooraleer ze ermee in zee gaan. Niet samenwerken met uitgeverijen die te commercieel of economisch gericht zijn. Uitgeverijen moeten er op gewezen worden dat het moet mogelijk zijn dat ouders de boeken van hun kind niet in één keer betalen, maar werken met een spreidings- of afbetalingsplan.</p> <p>Het kan niet dat scholen dit commerciële systeem hanteren, dit is ontoelaatbaar. Scholen (of de leerlingen of de ouders) kunnen zelf voor</p>
---	---

<p>komt dan dient die ook betaald te worden. Zij houden er geen rekening mee dat dit hoge sommen zijn zodat ouders dat soms niet in één keer kunnen betalen.</p> <p>Huurboeken vind je vooral in het ASO en het KSO. Er is nu ook de trend om te werken met handboeken en werkboeken in één. Dat betekent dat het niet meer mogelijk is om boeken te huren. Dit is zeker een trend in het TSO en BSO terwijl het juist in die richtingen zijn dat de kinderen van de doelgroep school lopen. Dit moet absoluut vermeden worden en zelfs aangeklaagd.</p> <p>Scholen moeten uitkijken met welke uitgeverij ze in zee gaan. Er zijn er die een spreidingsplan aanbieden voor betaling maar er zijn er ook die onmiddellijk een deurwaarder sturen bij onbetaalde rekeningen en dat al na één aanmaning.</p> <p>Ouders houden bij de keuze van de school rekening met hoe boeken aangeschaft en betaald dienen te worden.</p> <p>Facturen van overal</p> <p>Scholen denken er niet altijd aan dat ouders niet alleen facturen krijgen van de school en de boekhandel, maar gezinnen krijgen heel wat facturen binnen en die moeten allemaal betaald worden. Soms moeten ouders keuzes maken en schoolkosten zijn niet altijd prioritair.</p>	<p>een boekenbeurs zorgen en verkoop van 2de handsboeken. De school heeft de plicht om op sociaal vlak tegemoet te komen aan de wensen van de ouders.</p> <p>Duur en duurzaam materiaal</p> <p>Materiaal niet laten aanschaffen voor 1 of 2 jaren maar voor 6 jaren! Vb. een rekenmachine niet 3 keer aanschaffen, maar 1 voor het volledige SO.</p> <p>Scholen zouden het duur materiaal ter beschikking moeten stellen van hun leerlingen zoals rekenmachines, atlanten, iPads, ... en de leerlingen ook leren om er zorgzaam mee om te springen en respect te hebben voor het materiaal van de school. Op die manier kan het materiaal ook vele jaren gebruikt worden, maar zo'n kosten (van software of digitale handboeken of iPads) lopen ook voor scholen hoog op wat betekent dat de ondersteuning vanuit het departement via werkmiddelen ook herbekeken zou moeten worden.</p> <p>Een kind moet op school kunnen openbloeien en doen wat het graag doet (qua richting en studiekeuze) en het financiële of de kosten mogen daarbij geen probleem of hinderpaal vormen.</p> <p>De schooltoelage</p> <p>De schooltoelage zou veel vroeger moeten uitgekeerd worden dan nu het geval is want ouders hebben hun grootste kosten in september en de schooltoelage is ten vroegste voor december.</p> <p>De schooltoelage zou ook automatisch moeten toegekend worden zonder dat daar nog een aanvraag voor nodig is. Niet iedereen weet immers of men er recht op heeft en er is in feite een grote 'non-take-up'. Dit betekent dat heel wat ouders die recht hebben op die schooltoelage geen aanvraag indienen. Dit zou niet mogen en zal niet meer gebeuren bij automatische toekenning.</p>
--	---

De schooltoelage

Formulieren om een schooltoelage aan te vragen, zouden aan ieder kind moeten meegegeven worden. Op die manier moeten de ouders daar niet om vragen en is iedereen ook op de hoogte van het feit dat zoiets bestaat. Daarenboven is het bewezen dat 1 op 4 kinderen recht hebben op een schooltoelage dus het is beter een aanvraag in te dienen dan dat niet te doen en er misschien wel recht op te hebben. Scholen moeten dit aanmoedigen en onder de aandacht brengen.

Structurele maatregelen

De kosten in het TSO en BSO zijn beduidend hoger dan in het ASO. Juist in die richtingen vindt men de doelgroep terug. Het is aan de overheid om ervoor te zorgen dat er structurele maatregelen worden genomen om deze extra kosten in het TSO en BSO te drukken en beheersbaar te houden.

Digitaal materiaal is ook prijzig. Scholen kunnen bepaalde zaken voor al hun leerlingen aanschaffen met hun werkingsmiddelen. De overheid kan ook daarin tegemoetkomen om dat te stimuleren door middel van een vorm van premie.

Er wordt vanuit het LOP (= Lokaal Overleg Platform) veel gesensibiliseerd over de schooltoelage en er is ook de bus van de Opvoedingswinkel die dit promoot. De aanvragen kunnen ter plaatse gedaan worden in de bus van de Opvoedingswinkel van zodra de ouder de identiteitskaart meeheeft of in het Sociaal Huis.

Drempels wegwerken

Zoals in alles is het belangrijk dat bepaalde drempels worden weg-gewerkt.

Formulieren (vb. voor het aanvragen van de school- of studietoelage en eventueel in de toekomst de onderwijscheques) en hulp kunnen bekomen worden in het Sociaal Huis. Dat moet voor iedereen toegankelijk zijn en laagdrempelig. Veel mensen kennen het Sociaal Huis, maar de diensten niet dus weten ze ook niet voor wat ze er terecht kunnen. Aan de andere kant zijn er nog te veel mensen die het Sociaal Huis a priori linken met het OCMW en dat maakt ook dat ze er niet willen gaan aankloppen.

Heel wat mensen hebben het nog altijd moeilijk om aan te kloppen bij het OCMW, daarom werkt een Sociaal Huis toch drempelverlagend. Al is het Sociaal Huis voor sommige mensen ook nog moeilijk.

Uitstappen en meerdaagse uitstappen

Iedereen gaat mee!

De school neemt contact op met de ouders om samen te zoeken naar een oplossing (betaling spreiden of verminderen). Er is in deze drempelreës van beide kanten, zeker ook van de school naar de ouders toe want de school weet immers niet of de ouders het hen niet kwalijk zullen nemen dat ze contact opnemen. Wederzijds respect blijft in deze zeer belangrijk.

Losse bedenkingen en ideeën

- De werkmiddelen vanuit het departement naar de scholen toe zijn ontoereikend.
- Werken met een zorgteam of een vertrouwenspersoon om met de doelgroep te praten.
- Tijdstip van contactname of vergaderen is belangrijk. 's Avonds rijden er geen bussen meer! Einde van de maand is er soms geen benzine meer om de wagen te nemen.
- Ook de mensen in armoede betrekken in een ouderraad en niet alleen de mondige ouders.
- Ouders maken keuzes om geld te besteden en leren dat ook aan hun kinderen: één ervan is de keuze van de school.
- Ziek vallen, zonder werk vallen, ... het kan allemaal bepalend zijn of er voldoende geld is voor de schoolkosten van de kinderen.
- Ouders doen alles voor hun kinderen en ook voor de scholing van hun kinderen!

Belangrijke aanvullende noot

Het Lokaal Overleg Platform Gelijke Onderwijskansen (zowel BaO als SO) zal alle bruikbare, nuttige en positieve ideeën meenemen naar de vergaderingen met de LOP-leden (dit zijn de scholen, CLB's, ouderverenigingen, integratiesector, armenorganisaties, stadsbestuur en OCMW,...) en er daar verder op ingaan. Het is dus de bedoeling de aanbevelingen die uit de dialoogtafels zullen voortkomen mee te nemen naar de LOP-tafel.

Dialogotafel 'opvoedingsondersteuning/school'

Gespreksleider: Sabine Van Overloop

Verslaggever: Karen Vancoillie

Inleiding

De leden van de dialogotafel opvoedingsondersteuning/school stellen zich kort voor.

*** Getuigenis onderwijsactor**

Het CLB X kreeg vanuit het ministerie van Welzijn, de opdracht om zich te focussen op kinderen van het tweede kleuter. Vanuit het idee dat het kind daarvoor gevolgd werd door Kind en Gezin, wou het CLB de continuïteit bewaren en verder een brug slaan tussen de ouders.

Als gevolg daarvan besliste het CLB X om zich toe te spitsen op kinderen uit de eerste kleuter. Het project 'Gezonde voeding, samen aan tafel' vloeide daaruit voort en bestaat nu al twee jaar. 'Gezonde voeding, samen aan tafel' kun je vergelijken met een soort 'carroussel', waaraan de ouders samen met hun kinderen kunnen deelnemen. Zo kan de ouder bijvoorbeeld kiezen om samen met zijn kleuter een bewegingsmoment te hebben in de turnzaal of een gezonde hap klaar te maken met de juf in klas... . Anderzijds wordt er met stellingen gewerkt waarbij de groep inspraak krijgt in de soort stellingen (thema slapengaan, opvoeden,...). De ouders kunnen op dat moment ook samen met hun zoon of dochter op medisch onderzoek. Er is echter een keerzijde aan de medaille. Het CLB stelt vast dat ze te weinig ouders bereiken terwijl er heel wat ouders overdag thuis zijn.

*** Getuigenis armoedeactor**

S. vertelt dat zij het niet gemakkelijk heeft als alleenstaande moeder van een dochter met gedragsproblemen. Via het CLB kwam ze in contact met het programma van Stop 4-7. S. en haar dochter stapten mee in het project en werden gedurende 10 weken gevolgd. S. stelt dat het geen gemakkelijke weken waren maar dat het resultaat zeker zichtbaar is.

Ook als ouder beseft ze dat een bijzonder kind een andere aanpak vergt en met behulp van tips en het aanbrengen van bepaalde opvoedingsmethodes lukt alles veel beter. Ze wijst ook naar de verschuivingen in de maatschappij waarbij veel ouders, opvoeders,... opvoedingsondersteuning nodig hebben. Kinderen moeten eveneens de ruimte krijgen om boos, verdrietig, ontgoocheld,... te mogen zijn. Vanuit het STOP-project leerde S. negatieve aandacht om te buigen naar het positieve.

* Getuigenis medewerker project STOP 4-7

Het project STOP richt zich tot kinderen van 4 tot 7 jaar met gedragsproblemen. Het project loopt gedurende 10 weken en werkt rond zelfcontrole, gevoelens, vaardigheden,... . STOP richt zich niet enkel tot kinderen, er worden ook trainingen (vormingen) gegeven voor leerkrachten en ouders. De begeleidingen zijn volledig gratis, er wordt enkel een grote portie enthousiasme en inzet verwacht!

* Getuigenis onderwijsactor

Als leerkracht komt er zoveel op ons af waardoor wij soms vergeten om bij bepaalde zaken stil te staan. V. nam zelf deel aan een STOP-klasje en vindt het belangrijk dat niet alleen kinderen maar ook ouders en leerkrachten hierbij betrokken worden. De klemtoon wordt niet gelegd op de gebreken van het kind maar de problematiek wordt vanuit een positieve hoek bekeken. Op die manier te werk gaan maakt het eveneens dragelijker voor de leerkracht zelf. De dingen op een positieve manier bekijken maakt het leven in het algemeen ook aangenamer. Er moet meer reclame gemaakt worden voor dergelijke projecten, misschien kan dit voorgelegd worden in een personeelsvergadering?

<p style="text-align: center;">Gespreksronde 1</p> <p><u>Stellingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kinderen die storend gedrag vertonen moeten minder complimenten krijgen?</i> <p>Storend gedrag en complimenten krijgen zijn 2 verschillende zaken en staan dus los van elkaar. Een kind dat goed presteert verdient een compliment.</p> <p>Een kind krijgt vaak negatieve klanken te horen. Het is belangrijk dat een kind niet telkens gewezen wordt op wat het niet goed doet, maar wel wat het wel goed doet. Ieder kind is ook anders waardoor het ene kind bepaalde impulsen gaat krijgen, verschillend van het andere kind. Prikkel krijgen zorgt voor een zekere creativiteit bij kinderen. Elk kind is uniek waardoor er ook diverse methodes en doelstellingen bestaan.</p> <p>Bestaat er in een lerarenopleiding een onderdeel over 'tips and tricks' rond opvoeden? Zijn leraren bevoegd om zelf tips te geven over opvoeden?</p> <p>Zoals er verschillende soorten kinderen bestaan, heb je ook verschillende leerkrachten. Leerkrachten zijn nooit te oud om zelf te leren. Op zich heeft het dus niks te maken met de opleiding. Je hebt leerkrachten die daar van nature beter in zijn dan andere.</p> <p>Daarnaast mogen we niet vergeten dat de leerkracht ook nog heel wat andere zaken aan zijn of haar hoofd heeft. De lessen zelf, contact met ouders, schoolevenementen, administratieve molen,....</p>	<p style="text-align: center;">Gespreksronde 2</p> <p>Vanuit de groep wordt gevraagd in hoeveel scholen het project STOP actief is? Het project STOP richt zich niet alleen tot scholen. Ook mama's, huisartsen, leerkrachten,... kunnen hier een beroep op doen.</p> <p>Per training worden maximum 10 kindjes 'bengeltjes' toegelaten.</p> <p>Hoe komt het dat het project STOP of klassen met bijzondere kinderen met kleine groepen werkt? Terwijl we in het onderwijs te vaak met grote klassen zitten.</p> <p>Het gevolg is dat er bij grote klassen ook gedragsproblemen ontstaan. Er wordt eveneens geconstateerd dat er bij kleinere groepen minder gesanctioneerd wordt.</p> <p>Een tweede gegeven is dat gedragsproblemen niet alleen moeten opgelost worden met de leerling zelf (cf. project Blink). Iedereen moet betrokken worden. Toch mag men de taken van de leerkracht niet onderschatten, zoals de administratieve rompslomp, lesdoelstellingen moeten gerealiseerd worden, leerlingen die goed moeten presteren,... Doorheen die hoeveelheid dient de leerkracht zijn prioriteiten te stellen.</p> <p>Het is in de praktijk zo, dat het project STOP niet alleen gebruikt wordt door kinderen met gedragsproblemen maar eveneens in de ganse klas. Zo zijn er medeleerlingen die bijvoorbeeld ook de methodiek 'STOP' hanteren wanneer het moeilijk gaat.</p>
---	--

<p>Onze minister van onderwijs is grote voorstander van inclusie. Maar we merken bijvoorbeeld in de praktijk dat de inclusie niet altijd haalbaar is (bv. bijzonder onderwijs). Een specifieke doelgroep vraagt een specifieke aanpak.</p> <p>Zo zien we eveneens dat de benadering van ouders ten opzichte van het kind heel verschillend is dan deze van de grootouders.</p> <p>Leerkrachten en ouders krijgen te maken met stress, grootouders zitten in een ander stadium en krijgen minder te maken met stress. Het gevolg is dat het kind op een minder stressvolle manier benaderd wordt door de grootouders.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Opvoeden is iets voor thuis, niet iets voor leerkrachten?</i> <p>De opvoeding start in wezen thuis, kinderen gaan naar school om zaken te leren.</p> <p>In de praktijk is het wel zo dat kinderen de meeste tijd doorbrengen op school waardoor de leerkracht ook als opvoeder dient op te treden. Niet onbelangrijk is dat zowel de leerkracht als de ouders op één lijn moeten zitten wat betreft de opvoeding. Als de meningen haaks op elkaar staan werkt het niet.</p> <p>Kunnen de oudercontacten daar een rol in spelen? Hoogstwaarschijnlijk zal de aanpak van de school daar ook een rol in spelen. De aanpak van de school hangt af van de leerkrachten die zelf verschillende manieren hanteren.</p>	<p>Hoe zit het eigenlijk met het project van CLB Brugge? Waarom worden er te weinig ouders bereikt?</p> <p>Er wordt gesuggereerd om te werken met 'klasambassadeurs'. Een ouder die instaat voor het motiveren van andere ouders.</p> <p>Vanuit het CLB wordt sowieso gewerkt aan de communicatie. Zo is er bijvoorbeeld een zorgcoördinator die een zitdag houdt om brieven uit te leggen.</p> <p>Het probleem is dat mensen die het echt nodig hebben, die in armoede vertoeven, niet makkelijk te bereiken zijn. Mensen zijn echt beschaamd en willen hun thuissituatie niet blootstellen aan de buitenwereld.</p> <p>Kunnen de leerkrachten niet fungeren als de voelsprietten van de school? Dit kan ook een omgekeerd effect hebben.</p> <p>Om mensen in armoede te bereiken is mondelinge communicatie heel belangrijk, aldus het menselijk contact. Een leerkracht kan dan een rol spelen in het signaleren maar mensen trachten het zoveel mogelijk weg te steken. Zo bellen sommige ouders niet terug omdat ze geen geld hebben om terug te bellen. Je mag er dus niet onmiddellijk van uitgaan dat de ouders van kwade wil zijn.</p> <p>Een huisbezoek kan heel wat informatie opleveren. In het verleden werden huisbezoeken gedaan, de dag van vandaag is het als leerkracht echter niet mogelijk om bijvoorbeeld bij alle leerlingen (bijvoorbeeld 27 lln.) van de klas langs te gaan.</p>
---	--

<p>Toch is een uiteenlopende manier rond opvoeden niet altijd slecht. Verschillende soorten kinderen vragen diverse manieren van aanpak.</p> <p>We mogen er niet vanuit gaan dat opvoeding voor iedereen een evidentie is. Voor leerkrachten bestaan er bijvoorbeeld vormingen.</p> <p>En voor de ouders? Wat als de ouder zelf een 'slechte' opvoeding gekregen heeft. Kun je dan altijd verwachten dat hij of zij de kinderen perfect kan opvoeden?</p> <p>Vanuit het CLB wordt telkens aan alle partijen meegegeven dat respect belangrijk is. En dat is niet altijd eenvoudig voor mensen die niet uit een warm nest komen.</p> <p>En wat met de digitalisering? Alles verloopt steeds meer elektronisch (Smartschool,...). Niet alle mensen zijn bijvoorbeeld in het bezit van computer. Tegenwoordig heb je vaak gezinnen met tweeverdieners waardoor het raadplegen van digitale platforms ook meer tijd in beslag neemt. De beste communicatie verloopt nog steeds met behulp van de schoolagenda en een brief.</p>	<p>Wat kan helpen? Kleinere scholen, klassen, het inlassen van een kennismakingsmoment, een brief van de leerkracht met voldoende info, ... zorgen voor een grotere verbondenheid tussen de ouders zelf en de school.</p> <p>Een 'inleefdag' of het gebruik van 'klasouders' (ouders die andere ouders betrekken) kunnen hier ook een positieve bijdrage in zijn. Last but not least, is de houding van de leerkracht of hulpverlener niet onbelangrijk wanneer zij communiceren met mensen in armoede.</p>
---	---

Dialogotafel 'toegankelijke school'

Gespreksleider: Tom Feys
Verslaggever: Marleen Batsleer

*** Getuigenis armoedeactor**

Mijn naam is W. Ik ben een alleenstaande papa met 3 opgroeiende kinderen. Ik heb zelf niet de beste schoolervaringen. Vanuit deze negatieve ervaringen wil ik dan ook het beste voor mijn eigen kinderen.

Wanneer mijn kinderen vroeger gepest werden, reageerde ik vaak impulsief. Ik zou het wel eens gaan uitleggen aan de leerkrachten en desnoods aan het pestende kind zelf. Wanneer mijn zoon een raampje had ingetrapt met de voetbal ging ik persoonlijk langs bij de directeur omdat ik het gevoel had dat mijn zoon niet correct werd behandeld.

Mijn zoon veranderde in het midden van het schooljaar van school en van richting en kwam terecht in een type 8-groep. In deze groep zitten kinderen met ernstige leerstoornissen. Ik had het gevoel dat mijn zoon hier niet tot zijn recht kwam en kaartte dit aan bij de school. Er werden immers nooit testen uitgevoerd door het CLB om tot deze beslissing te komen. Toen ik geen gehoor kreeg bij de school klopte ik uiteindelijk zelf aan bij het CLB te Oostende. CLB Oostende nam hierop contact op met de afdeling te Brugge waarna de nodige testen werden uitgevoerd en er werd overgeschakeld naar een type 3-groep (ernstige emotionele of gedragsproblemen). Het duurde uiteindelijk ongeveer 6 à 7 maanden vooraleer mijn zoon in de juiste groep terecht kwam en de ondersteuning kreeg die hij nodig had. Al die tijd had ik het gevoel niet gehoord te worden als belangrijke partij in het verhaal. Daarnaast had ik het gevoel dat scholen en CLB's onderling ook niet altijd even goed informatie uitwisselden. Bovendien was het voor mij niet eenvoudig om te weten bij welke dienst ik best kon aankloppen.

Ik pleit voor meer gesprekken met de verschillende partijen. Daarbij is het belangrijk om juiste en eenvoudige uitleg te krijgen. Zo'n gesprekken kunnen ook een gezicht geven aan de organisatie, wat vertrouwen wekt.

Ik heb door mijn situatie heel wat ervaring met verschillende diensten, organisaties en scholen. Mijn ervaring is dat je als ouder meestal veel moeite moet doen om gehoord te worden. Het komt niet altijd vanzelf en je wordt niet altijd als volwaardige partner gezien in het verhaal. Je moet mondig zijn en op je strepen staan om iets te bereiken. Communicatie is iets waaraan moet worden gewerkt en waarin je moet investeren.

*** Getuigenis onderwijsactor**

We zijn er ons van bewust dat de afstand naar school en CLB soms een lange weg is met veel obstakels. Het vraagt van ons flexibiliteit om anders te gaan denken en te blijven zoeken naar manieren om drempelverlagend te werken. Communicatie is voor ons een belangrijke schakel om de kloof tussen ouders, school en CLB te dichten.

Om een toegankelijke school of CLB te zijn, is het belangrijk dat er voldoende ruimte is voor informele contacten. De kans om een juf aan te spreken bij de schoolpoort of als ouder aanwezig te kunnen zijn tijdens het medisch onderzoek van hun kind, zijn een meerwaarde.

Een echte ontmoetingsplek creëren waar ouders bij een tasje koffie een babbeltje kunnen slaan met andere ouders en mensen van de school. Bij formelere activiteiten zoals oudercontacten of infomomenten merkten we dat het soms moeilijk is om voldoende ouders te bereiken.

Op sommige scholen ontstonden initiatieven om bv. kinderopvang te voorzien op school wanneer er oudercontacten of infomomenten georganiseerd werden. Dit werd door veel ouders positief onthaald en de opkomst werd groter.

Toch merken we dat sommige ouders hun weg naar de school/CLB niet vinden.

Als school en CLB zijn we vaak niet zo toegankelijk in onze communicatie. Zo is het voor ouders niet altijd duidelijk bij wie ze terecht kunnen wanneer ze met een vraag of probleem zitten.

Sommige scholen maakten hier werk van door flyers te ontwikkelen met hierop de gegevens van het zorgteam of leerlingbegeleiding.

Als CLB proberen we onze werking aan ouders te verduidelijken tijdens het moment dat hun kindje instapt in de kleuterschool. Iedere leerling heeft ook een sticker met de CLB-gegevens in de agenda.

Schriftelijke communicatie vanuit de school/CLB naar ouders is vaak niet zo helder. Te lange en soms moeilijk te begrijpen brieven, vragenlijsten, ... zorgen voor frustraties bij ouders.

Als CLB gaf dit een impuls om onze schriftelijke communicatie te herwerken bv. medische vragenlijsten omzetten in heldere taal,...

Ouders betrekken als gelijkwaardige partner in de schoolloopbaan van hun kind is ontzettend belangrijk.

We zien dat we meer bereiken wanneer we als school en CLB samen met ouders rond de tafel gaan zitten om bepaalde moeilijkheden rond hun kind te bespreken.

Samen in dialoog gaan waarbij we ook het kind/jongere een plaats geven is voor veel scholen nog geen evidentie. Het inschakelen van brugfiguren (bv. vanuit 't Scharnier) die mee helpen verbinden, kan hierbij helpend zijn.

Gespreksronde 1	Gespreksronde 2
<p><u>stellingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Voor mensen met verminderde welzijnskansen is het vaak een hoge drempel om hun weg te vinden naar de juiste dienst. Het gebruik van moeilijke woorden door CLB's en scholen zorgt er bijvoorbeeld voor dat mensen sneller afhaken. ⇒ Het is vaak als ouder en kind moeilijk om te weten waar en bij wie je moet zijn met jouw specifieke vraag of probleem. Een centraal aanspreekpunt of duidelijke afspraken hieromtrent kunnen hierbij helpen. Het is belangrijk dat voldoende tijd kan worden vrijgemaakt om de vraag goed te beluisteren. ⇒ Scholen moeten meer de vinger aan de pols houden wanneer ouders vanuit een bezorgdheid specifieke vragen hebben. Zo kunnen signalen beter worden opgevangen. ⇒ Ouders moeten steeds betrokken worden wanneer er problemen zijn met hun kind, ook op school. 	
<p>Het eerste contact bij de inschrijving is zeer belangrijk. Op dat moment is het nodig om, in een sfeer van vertrouwen, alle noodzakelijke informatie uit te wisselen en dit zowel over het kind, zijn levenssituatie als over de school. Een duidelijke communicatie over de school is dan zeer belangrijk: Wie is de klastitularis, de zorgcoördinator, de leerlingenbegeleider? Hoe verloopt een klasdag? Wat is de schoolstructuur?</p> <p>De school moet investeren in tijd om alles degelijk uit te leggen aan de ouders en het kind. Kan dit niet op school dan is een huisbezoek aangeraden. In een thuis situatie verloopt de kennismaking rustiger. Bovendien is het ook belangrijk om te weten hoe de thuis situatie van een kind is. Het is echter niet haalbaar dat gewone leerkrachten op huisbezoek gaan bij alle leerlingen.</p> <p>Belangrijk is dat er steeds iemand van de school aan de schoolpoort staat. Dit is een goed aanspreekmoment en bepaalde personen krijgen een gezicht.</p>	<p>Volgens bepaalde personen is een kleinschalige school toegankelijker dan een grote school. Een klein schoolteam is vlugger gekend en in een grotere school is er meer anonimiteit.</p> <p>Nochtans heeft dit niet altijd met de grootte van een school te maken. Een grote school met een goed zorgteam kan zeer goede contacten leggen en onderhouden.</p> <p>Het is belangrijk om de mensen in een school een gezicht te geven. Bepaalde scholen geven aan de ouders een flyer met alle info. Op de flyer staan de verschillende contactpersonen met hun foto en hun taak. Zo zijn mensen herkenbaar.</p> <p>Het gebruik van symbolen is een goed hulpmiddel om dingen te verduidelijken. Zo kan het symbool van een euro verduidelijken dat het om financiële zaken gaat.</p> <p>De flyer kan ev. worden samengesteld in samenwerking met het CLB.</p> <p>Het CLB moet ook een gezicht krijgen. Het CLB streeft naar een zo groot mogelijke betrokkenheid van de</p>

<p>Zo is er meer betrokkenheid.</p> <p>Het CLB probeert, aan het begin van het schooljaar, bij het onthaalmoment met de ouders in de klas aanwezig te zijn en zich voor te stellen.</p> <p>Het taalgebruik in een school is niet eenvoudig.</p> <p>Brieven zijn meestal opgesteld door hoger afgestudeerden en die zijn zich niet bewust van hun moeilijk taalgebruik.</p> <p>Op een rapport staat dikwijls commentaar met afkortingen en moeilijke woorden die ouders niet begrijpen.</p> <p>Het schoolteam en het CLB mogen er niet vanuit gaan dat iedereen alle schooltermen begrijpt.</p> <p>In samenwerking met het OCMW en Wieders bestaat er een werkgroep die briefwisseling van scholen nakijkt.</p> <p>Scholen en diensten (zoals het CLB) zijn zich vaak niet bewust van de barrières:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de wachtmuziek aan de telefoon is soms klassieke muziek. Voor veel mensen behoort klassieke muziek niet tot hun leefwereld waardoor ze zich ongemakkelijk voelen bij het horen van deze muziek. 2. Het CLB heeft zichzelf eens doorgelicht aan de hand van de 7 B's van toegankelijkheid: bereikbaarheid, beschikbaarheid, betrouwbaarheid, bekendheid, betaalbaarheid, bruikbaarheid en begrijpbaarheid. <p>Bij onderzoek bleek dat men enkel kan binnenkomen na het indrukken van aparte knop om de deur te laten openen. Voor bepaalde mensen vormt dit al een drempel.</p> <p>Bepaalde scholen doen wel inspanningen om drempels weg te nemen voor ouders en kinderen en kinderen kansen te geven maar dit is niet altijd eenvoudig. Er zijn blinde vlekken waar men zich als organisatie niet bewust van is.</p>	<p>ouders. Zo mogen ouders meekomen naar het medisch schoolonderzoek van hun kind.</p> <p>Probleem is dat de ouders die er bij zouden moeten zijn niet kunnen komen (bijv. omwille van verplaatsingsproblemen). Als oplossing stelt de school dan voor om het medisch onderzoek in de school te laten doorgaan zodat de ouders wel aanwezig kunnen zijn. 90 % van de ouders komt dan wel, maar de inspectie staat niet achter dit initiatief.</p> <p>Het CLB heeft daarin een signaalfunctie en dient dergelijke situaties aan te kaarten (klagen) bij de overheid.</p> <p>Vanuit bepaalde CLB's is er soms weinig betrokkenheid:</p> <p>W. getuigt dat hij voor de inentingen van zijn 14-jarige zoon het CLB contacteert met de vraag of alle inentingen voor zijn zoon ok zijn. Vanuit het CLB komt daarop geen reactie.</p> <p>Volgens het CLB worden de ouders ingelicht van de inentingen van hun kinderen. In de agenda wordt een sticker gekleefd met uitleg over de inenting en contactgegevens.</p> <p>Overleg tussen school, CLB en ouders verloopt niet altijd vlot. In bepaalde scholen is het niet meer mogelijk om rechtstreeks contact op te nemen met het CLB. Voor een studiekeuze kan het belangrijk zijn dat bv. niet enkel vanuit het standpunt van de school een keuze wordt voorgesteld maar ook vanuit het standpunt van het CLB.</p> <p>Het zou goed zijn mocht elke school over een soort 'sociale dienst' beschikken. Deze dienst zou dan de sociale situatie van elk kind kennen en bepaalde andere diensten kunnen contacteren om het kind en/of de ouders te helpen.</p> <p>Momenteel is dit meestal de taak van het secretariaat of de zorgcoördinator. Meestal hebben die al voldoende taken zodat het sociale luik een beetje stiefmoederlijk wordt behandeld.</p> <p>Dit is ook een probleem van subsidiëring. Als er geen subsidiekanalen</p>
--	--

<p><u>Besluit:</u> Een soort armoedetoets zou ook voor scholen en het CLB belangrijk kunnen zijn. Aan de hand van de armoedetoets zou er dan een screening kunnen worden gedaan. Zo zouden scholen die correct met bepaalde waarden omgaan een soort label krijgen (te vergelijken met het Fair Trade-label).</p> <p>Nog een getuigenis in de gespreksronde:</p> <p>Een jongen zou graag een bepaalde richting volgen. Op school wordt er vooraf niet gepraat over de kostprijs van het materiaal bij het volgen van die richting. De jongen start met die richting en dit vraagt van het gezin een dure investering. Na een tijdje blijkt dat de jongen toch niet capabel is om de gekozen richting te volgen. Dan moet de jongen iets anders kiezen en dient men opnieuw te investeren in de nieuw gekozen richting.</p> <p>Dit is budgettair zwaar maar dit geeft ook een schuldgevoel. Je denkt als ouder dat dit door jezelf komt en ziet dit als een persoonlijk falen. Je durft dan als ouder niet naar de school toegaan.</p> <p>Ook wordt er dan op gesprekken heel veel termen gebruikt die je als ouder niet begrijpt.</p> <p>Workshops inrichten voor ouders over technische aangelegenheden, computergebruik en dergelijke zouden zeer interessant zijn.</p> <p>Het vormt een drempel om als ouder naar school toe te stappen. Een kleine school is meestal laagdrempeliger dan een grote school. In een grote school kan het moeilijk zijn om een goed aanspreekpunt te vinden.</p> <p>Veel mensen durven geen contact opnemen en durven ook geen vragen te stellen over zaken die ze niet begrijpen.</p> <p>Wat doet de school met ouders die nooit naar het oudercontact komen?</p> <p>Bij leerlingen met minder goede schoolresultaten probeert de school de</p>	<p>zijn kan een school geen extra's aanbieden op sociaal vlak. Ook hier heeft het CLB een signaalfunctie.</p> <p>Heel wat briefwisseling is onduidelijk. Er worden lange brieven verstuurd met verschillende niet-gekende afkortingen, moeilijke woorden en lange zinnen.</p> <p>Een korte brief met eenvoudige zinnen leest altijd beter.</p> <p>Vooraleer een brief te verspreiden is het aangewezen dat iemand anders de brief kritisch naleest. Ook kan een Welzijnsschakel gecontacteerd worden voor het nalezen van brieven.</p> <p>De school is moeilijker bereikbaar naarmate kinderen ouder worden. Ouders komen niet met hun middelbare schoolkinderen mee tot aan de schoolpoort.</p> <p>Er zijn in het middelbaar onderwijs dan ook weinig of geen informele contacten. Buiten het oudercontact of een opendeurdag is er eigenlijk geen contact meer tussen de school en de ouders.</p> <p>Niet iedereen kan naar een oudercontact komen. Bepaalde ouders hebben geen vervoer of hebben op hetzelfde ogenblik oudercontact voor hun verschillende kinderen.</p> <p>Ouders vinden het vervelend om zelf naar de school toe te stappen als ze niet op het afgesproken moment naar het oudercontact kunnen komen. Het zou dan beter zijn als de leerkracht voor een gesprek of bespreking naar huis zou komen of naar neutraal terrein (bv. 't Sas).</p> <p>Bij BUSO-scholen gaan leerkrachten meestal wel op huisbezoek.</p> <p>De taak van de klastularis kan ontdudd worden door het invoeren van een coach. Deze leerkracht (of coach) krijgt bijv. 5 kinderen toegewezen die hij/zij zal begeleiden en de coach neemt dan ook alle aanverwante taken op zich (zoals huisbezoek).</p> <p>Niet alle scholen nodigen beide ouders uit na een echtscheiding. Zo heeft</p>
---	---

ouders zelf te contacteren en een afspraak te maken op school. Jammer dat het dan enkel kan op school binnen vaste tijdstippen want voor veel ouders is het niet eenvoudig om naar school toe te komen. Een afspraak maken en op huisbezoek komen zou beter zijn.
Scholen zouden moeite moeten doen voor het maken van een afspraak met ouders die niet naar het oudercontact kunnen komen en dit op een discrete manier. Als ouder apart naar school komen werkt ook stigmatiserend.

de ex-partner niet altijd weet van een oudercontact. Om dit te voorkomen is het nodig om bij de inschrijving van een kind duidelijk door te geven naar welke verschillende adressen de briefwisseling moet worden gestuurd.

Het zou interessant kunnen zijn als aan een school het label 'toegankelijke school' wordt toegekend (te vergelijken met Fair Trade-label). Het uitwerken van zo'n label zou kunnen gebeuren door een werkgroep vanuit Brugge Dialoogstad.

Het bekomen van zo'n label moet voor een school haalbaar zijn maar mag geen doel op zichzelf zijn. Het is belangrijker om effectief toegankelijk te zijn dan een label te hebben.

LOP (Lokaal Overleg Platform Gelijke Onderwijskansen) Brugge kan daarover een vorming geven en ev. financiële ondersteuning. Er kan een vorming gegeven worden aan alle leerkrachten en de directie van een school. Mensen in armoede komen hun verhaal vertellen en daarop volgt een sensibiliseringsactie.

Die acties worden uitgewerkt in een (meerjaren)plan. Na het uitwerken van verschillende stappen volgt nog een evaluatie.

Dit vraagt veel energie en inzet van een school en niet alle leerkrachten zijn gemotiveerd om zich daarvoor in te zetten.

Plenum

'Wat hebben we geleerd?'

* **D. (Wieder)**

Scholen moeten meer proberen voor ouders en kinderen.
Investeren= redeneren in de toekomst.
Leven= vallen en opstaan.
Hoe kunnen we kijken naar armoede? We moeten ons beeld veranderen.

* **H. (Stedelijk basisonderwijs)**

Dialogoog is belangrijk. We moeten sneller rond de tafel gaan zitten en samen zoeken naar een oplossing. De ouders zijn onze partners.

Op beleidsvlak staat 'de dialoog met de ouders' nog veraf. We moeten ons meer kunnen inleven in de ouders en het kind. De dialoog blijft nu te vaak achterwege.

* **H. ('t SAS)**

Communicatie en laagdrempeligheid van de scholen is aan het verbeteren.
Ook het telefonisch contact. Computers zijn niet voor iedereen toegankelijk.

* **K. (Secundair onderwijs)**

Kosten van de school moeten voor iedereen naar beneden. Misschien moeten we meer inzetten op het huren van boeken of het gemeenschappelijk aankopen van materiaal bv. verf.

Het is belangrijk dat de studietoelages blijven bestaan. Ook mogen de studiekeuzes en de kosten erbij niet beperkend blijven.

De getuigenissen van de ouders in armoede moeten eigenlijk aan elke leerkracht en directie meegegeven worden zodat iedereen hierover geïnformeerd en gesensibiliseerd wordt.

* **P. (Uze Plekke)**

Er wordt al heel veel gedaan en toch blijven veel mensen in de kou staan. De openhartigheid moet van twee kanten komen, zowel van de school als van de kansarmen. Er is schrik van elkaar om de eerste stappen te zetten om over geld te praten.

* **B. (Secundair onderwijs)**

Er is een discrepantie tussen onderwijs en de mensen. Nieuwe innovaties zijn een troef maar terzelfdertijd ook een valkuil.

De dialoogtafels moeten behouden blijven. Zonder dialoog zijn we niet van elkaar op de hoogte. Het is belangrijk om signalen van kansarmoede op te vangen en daarin te investeren.

'Wat heeft ons getroffen?'

Spreker 1

- heel belangrijk dat een kind zich op school welkom voelt én goed voelt.
- mooi voorbeeld uit het secundair onderwijs: buddy-systeem waarbij leerlingen uit het 6de jaar 'zich ontfermen over' leerlingen uit het 1ste jaar.
- CLB: belang van samenwerking met externen + zouden meer aanwezig moeten zijn in de scholen.

Spreker 2

- dialoog is hét belangrijkste, maar: dialoog met ouders staat nog veraf, dialoog ontbreekt nog te vaak.

Spreker 3

- er is al veel hulp (scholen, clb's, ... doen al veel).
- communicatie, laagdrempeligheid is aan het verbeteren (bv. niet alles per mail, ook telefonisch).

Spreker 4

- scholen moeten heel duidelijk zijn over hun schoolkosten, want die kunnen heel zwaar zijn voor gezinnen.
- belang van spreidingsplannen.
- scholen: nadenken over hoe ze kosten zo laag mogelijk kunnen houden.
- LOP: moet blijven aandringen op het automatisch toekennen van schooltoelagen / kosten van een studierichting mogen niet beperkend zijn voor de keuze / getuigenissen meegeven aan alle directies.

Spreker 5

- belang van openhartigheid van beide kanten.
- we hebben schrik om de 1ste stap te zetten om te praten over geld.

Spreker 6

- elke nieuwe innovatie in de samenleving betekent voor veel mensen ook een nieuwe valkuil.
- hulpverleners en de onderwijswereld moeten bepaalde vaardigheden blijven ontwikkelen.
- hoop dat dialoogtafels blijven bestaan.

'Wat kunnen we eventueel doen?'

* **Verenigingen**

- We zouden beter niet over, maar eerder met elkaar praten.
- Mensen zijn geen vakjes.
- Communicatie tussen kinderen, ouders en school is een centraal gegeven.
- Dialoog en overleg tussen scholen en overheden moet de motor zijn voor verbetering.

* **Onderwijs**

- Ervaringen van ouders en kinderen moeten centraal staan in de dialoog.
- Voor alle ouders moeten de kosten duidelijk worden meegedeeld en liefst gespreid betaalbaar zijn.
- We moeten nadenken over hoe wij de kosten kunnen verminderen eventueel door materiaal te huren of gemeenschappelijk materiaal ter beschikking te stellen.
- In het LOP blijven aansturen op het oplossen van het probleem van de onkosten: kosten mogen niet beperkend of te duur zijn.
- Getuigenissen van mensen in armoede blijven doorgeven aan anderen.
- Dialoogtafels blijven in stand houden.
- Bij onderwijs en hulpverlening de vaardigheden ontwikkelen om mensen in armoede volwaardig mee te laten tellen in de organisatie. Ontvankelijk blijven om signalen op te vangen.

De overheid moet hierin investeren, coördineren, integreren en informatie doorstromen.

Wederzijds naar buiten treden tussen overheid, onderwijswereld en armoedeorganisaties.

Afsluitend woord: schepen van onderwijs, Frank Vandevoorde

"Beste aanwezigen,

We hoorden zonet een aantal reacties en ervaringen van deelnemers aan de dialoogtafels van deze avond. Zelf nam ik deel aan de tafels rond 'schoolkosten' en 'brede school' en ik zou graag beginnen met ook mijn ervaringen met jullie te delen:

→ Dialoogtafel 'brede school'

- er bestaan al veel initiatieven, scholen en andere organisaties zoeken steeds meer naar samenwerking + schoolpoorten worden steeds meer (letterlijk en figuurlijk) opengesteld.
- nog te veel naast elkaar, het kan een taak van het beleid zijn dit te coördineren, integreren,

→ Dialoogtafel 'schoolkosten'

- minder positief gevoel.
- onderwijs is duur.
- 10% leeft onder de armoedegrens = enorm probleem.
- scholen denken duidelijk al na over hoe ze met deze problematiek van schoolkosten kunnen omgaan, maar scholen kunnen niet alles zelf.
- beleid moet hier over nadenken en overwegen welke rol men kan opnemen.

De getuigenissen van mensen in armoede én vanuit de onderwijswereld hebben mij getroffen en ook uit de dialoog die daarop volgde zijn een aantal zaken mij bijgebleven:

De getuigenissen en gesprekken aan de tafels vormen voor mij het levende bewijs dat scholen eigenlijk een soort micro-samenleving zijn. Scholen ervaren immers als geen ander wat armoede voor sommige kinderen en jongeren elke dag opnieuw betekent. Vanavond ging de onderwijs- en opvoedingswereld hierover letterlijk in dialoog met mensen in armoede, voor heel wat aanwezigen – mezelf inbegrepen – een bijzondere en beklijvende ervaring.

Uit de vorige dialoogtafels groeiden heel wat aanbevelingen naar het beleid toe. Dit resulteerde in een aantal concrete verwezenlijkingen in Brugge, zoals de derdebetalersregeling, de Kaba, het aanwerven van een ervaringsdeskundige in de armoede, de armoedetoets die de stad binnenkort zal hanteren,

Het spreekt voor zich dat ook deze keer, met het thema 'onderwijs en opvoeding', de dialoog hier vanavond niet stopt. Wat uit deze avond naar voor komt, kan – zowel voor de onderwijswereld als voor het lokale bestuur – hopelijk een belangrijke stap betekenen in onze verdere bewustwording en aanpak rond 'armoede en onderwijs'. Als stadsbestuur zijn we ons terdege bewust van de hoeveelheid taken en aandachtspunten die op de onderwijswereld afkomen. We maken hiervan dan ook best een gemeenschappelijk en breed gedragen verhaal: als we immers willen werken aan gelijke (onderwijs)kansen voor onze kinderen en jongeren, dan is dat inderdaad 'een zaak van iedereen': het lokale bestuur, de directies, de leerkrachten, de zorgcoördinatoren, de clb's, de gezinnen zelf, de buurt, de LOP's,

Als lokaal bestuur willen we de komende jaren dan ook werk maken van een duidelijk partnerschap mét en een optimale ondersteuning ván het onderwijs. De bestaande projecten 't Scharnier en Blink willen we zeker continueren. Maar daarnaast willen we ook oog hebben voor nieuwe noden in Brugge. De stad maakt de komende jaren middelen vrij om het concept 'brede school' concreet vorm te geven; om scholen en andere partners te ondersteunen een brede leer- en leefomgeving

te creëren voor onze kinderen en jongeren, zodat ze één voor één maximale en gelijke ontwikkelingskansen krijgen. Er wordt ook een ondersteuningsaanbod voor scholen voorzien voor maatschappelijke problematieken waarmee zij allemaal geconfronteerd worden. Ik denk hierbij bv. aan het vormingstraject rond armoede dat vanaf dit schooljaar loopt en waarop al een aantal scholen intekenden (organisatie CAW Middenkust vzw + vzw Wieder). Uiteraard willen we dergelijke zaken steeds netoverschrijdend doen en in nauw overleg met andere betrokken partners zoals het OCMW (binnen de vereniging SPOOR), de beide LOP's en Brugge Dialoogstad.

Tot slot wil ik expliciet en persoonlijk iedereen bedanken die hier aanwezig is:

- de hele ploeg mensen die maanden lang bezig was met de voorbereidingen en organisatie van deze avond (en straks ook nog met de evaluatie en verwerking ervan);

- de mensen die bereid waren te getuigen aan de verschillende tafels;

- jullie allen als deelnemers, die luisterden en in dialoog gingen. Jullie talrijke aanwezigheid is het levende bewijs van jullie bekommernis óm en jullie betrokkenheid bij gelijke kansen voor onze Brugse kinderen en jongeren.

Velen onder jullie zijn misschien nog niet 'uitgedialoogd'; bij anderen zal het 'dialogeren' ondertussen tot een wat droog aanvoelende keel hebben geleid. Daarom nodig ik jullie dan ook graag uit om – als afsluiter van deze avond - samen nog een glas te drinken tijdens de receptie..."

